

O'ZBEKISTON BADIY AKADEMIYASI
KAMOLIDDIN BEHZOD NOMIDAGI MILLIY RASSOMLIK VA DIZAYN
INSTITUTI

“Himoyaga ruxsat etilsin”

Dizayn fakultet dekani

_____ R.Norchayev

«_____» _____ 2016 yil

5111000 – Kasb ta’limi (5150900 – Dizayn (Inter’yerni loyihalash)) bo’limining
talabasi

Baxriyeva Ra’no Karim qizining

**„Tog`li hududdagi dam olish maskanining me‘moriy va inter‘yerlar
yechimi loyihasi (dala hovli misolida)“**

Ilmiy rahbar: Dizayn

kafedrasi katta o’qituvchisi

_____ A.L. Tabibov

“Himoyaga tavsiya etilsin”

Dizayn kafedrasi mudiri

_____ N.R.Mannopova

«_____» _____ 2016 yil

Toshkent – 2016

Mazkur bitiruv malakaviy ishi “Dizayn” kafedrasida bajarilgan. “Dizayn” kafedrasida 201__yil _____dagi №_____ - sonli majlisda hamda “Dizayn” fakultetining «__» _____201__yildagi №_____ - sonli fakultet Kengashida muhokama etilgan va himoyaga tavsiya etilgan.

Bitiruv malakaviy ishi himoyasi 2016 yil «_____» iyun soat _____da Kamoliddin Behzod nomli Milliy rassomlik va dizayn institutida o'tkaziladi.
Manzil: Mirzo Ulug'bek tumani, Sodiq Azimov ko'chasi 35-uy.

Mundarija

Kirish.....	4
I Bob Dala hovli binosining paydo bo'lishi, rivojlanish tarixi,qurilishdagi asosiy muammo va xatolar	
1.1 Dala hovli binosining paydo bo'lishi va rivojlanish tarixi.....	8
1.2 Dala hovli binosining qurilishdagi asosiy muammo va xatolar.....	11
II Bob Dala hovli binosining loyihasi, asosiy me'yor, qoidalari, tuzilishi,vazifalari, eksteryer va inter'yer yechimlari.	
2.1 Dala hovli binosining loyihasi, asosiy me'yor, qoidalari, tuzilishi va vazifalari, eksteryer yechimi.....	17
2.2Inter'yerning ichki badiiy kompozitsion yechimlari.....	31
Bob III Dala hovli umumiy xonasining inter'yer loyihasini loyihalash darsining metodologik asoslari	
3.1 Dala hovli umumiy xonasining inter'yer loyihasini loyihalash darsini tashkil etish.....	35
3.2 Dala hovli umumiy xonasining inter'yer loyihasini loyihalash darsini ma'lum texnologiya asosida tashkil etish va uning samaradorligi.....	48
Xulosa.....	56
Foydalanilgan adabiyotlar.....	60

Kirish

So'nggi o'n yilliklarda mamlakatimiz ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy va ma'naviy hayotida, ayniqsa, ta'lim sohasida tub o'zgarishlar amalga oshirildi. "Ta'lim to'g'risida"gi "Kadrlar tayyorlash milly dasturi"- ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar asosini tashkil etadi. Mazkur hujjatlarda ta'lim sifati va samaradorligini oshirish, uzluksiz ta'lim tizimining uzviyligini ta'minlash, yuksak ma'naviy va axloqiy talablarga javob beruvchi yuqori malakali kadrlar tayyorlash, oliy ta'lim, umumiy o'rta ta'lim va kasb-hunar ta'limi tizimini uzviyligini va uzluksizligini ta'minlovchi bosqich bo'lib, uning rivojlanishi bo'lajak mutaxassislarni tayyorlashni takomillashtirish bilan chambarchas bog'liqdir. Shuni alohida ta'kidlash joizki, ta'lim tizimi uchun malakali kadrlar tayyorlash borasida Respublikamizda katta amaliy ishlar qilinmoqda. Xususan, Oliy ta'lim muassasalarida davlat ta'lim standartlariga mos yuqori malakali mutaxassis-pedagoglarni tayyorlash bo'yicha kasb ta'limi yo'nalishlarining tashkil etilishi va ularni tayyorlashdagi o'quv-tarbiya jarayonida zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalardan foydalanishi bunga misol bo'la oladi. Malakali kadrlar tayyorlashning muhim omillardan biri – ta'lim sifati va samaradorligini oshirishdir. Ta'lim sifati va samaradorligini oshirishda o'qitishning zamonaviy usullari, shakl va vositalari, o'yin texnologiyalari, muammoli o'qitish, xususan, mustaqil ta'limning noan'anaviy metodlari muhim o'rin tutadi. Bu esa Oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak mutaxassislarni tayyorlash jarayoni uchun mustaqil ta'lim mazmunini ishlab chiqish va uni tashkil etish hamda amalga oshirish usullarini takomillashtirish borasida ilmiy- pedagogik izlanishlar olib borishni taqozo etadi.

Hozirgi vaqtda oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak mutaxassislarni tayyorlash jarayonida mustaqil ta'limni tashkil etish Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2005-yil 21-fevraldagi 34-sonli buyrug'i asosida tasdiqlangan "Talabalarning mustaqil ishini tashkil etish, nazorat qilish va baholash tartibi" to'g'risidagi Nizom asosida amalga oshirilmoqda. Albatta, ko'pgina oily ta'lim

muassasalarida bo'lajak mutaxassislarning nazariy va amaliy mustaqil ta'lim olishlari uchun katta imkoniyatlar mavjud.

Bitiruv malakaviy ishining dolzarbligi. Har bir inson hayoti davomida ishlash uchun o'ziga munosib shart-sharoit yaratar ekan, shu bilan bir qatorda dam olishni ham hayoldan qochirmaydi. Ayniqsa, Respublikamizning mustaqillikka erishganidan so'ng, Prezidentimizning inson manfaatlarini himoya qilish va uni yashash uchun shart-sharoitlarini ta'minlash to'g'risidagi say-harakatlari sababli dala-hovli loyiha va qurilishlariga e'tibor kuchaydi. Dala-hovli loyihasining me'moriy yechimi yuqori darajada bajarilganligiga qarab, insonlarda unga qiziqish xohishi ortib boradi. Bunda eng katta e'tiborni tarx qismini loyihalashga qaratish shart. Loyiha qurilishidan oldin undagi muammolarni ko'ra bilish kerak. Shundagina yo'l qoyilgan xatolarni tuzatish imkoni bo'ladi. Bunday muammolar bilan buyuk arxitektorlar, inter'yer dizaynerlari, konstruktorlar, dekoratorlar shug'ullanib kelmoqdalar.

“Dala hovli umumiy xonasining loyihasi” mavzusi dizayn yo'nalishidagi kasb-hunar kollejlarda inter'yer dizayni yo'nalishida “Loyihalash” fanidan o'qitiladi. Ushbu mavzuni o'qitishda ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, uni yoritishda ma'lum pedagogik texnologiyasi va qo'llaniladigan ilg'or metodlari tanlanadi. Shuningdek, mavzuni texnologik xaritasi tuzib olinadi. Shu asosda mavzu keng qamrovda ochib beriladi. “Dala hovli umumiy xonasining loyihasi” mavzusi dizayn yo'nalishidagi kasb-hunar kollejlarda “Loyihalash” fanining o'quv rejasi va ishchi dasturini o'rganib chiqish natijasida kichik guruhlarda ishlash texnologiyasi asosida pedagogik loyihalanmaganligi hamda shu mavzuni qiziqarli, oson va puxta o'zlashtirilishi maqsadida "zinama-zina" metodining qo'llanilmaganligi aniqlandi.

Yuqoridagi masalalarni ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan o'rganish, shuningdek, dizayn yo'nalishidagi kasb-hunar kollejlarda darsni loyihalashning metodik asoslariga oid ishlab chiqilgan o'qitish metodikasining kamligi bitiruv malakaviy ishi muammosining dolzarbligini ko'rsatdi.

Ushbu muammo yuzasidan ko'plab tadqiqotlar amalga oshirilganligiga qaramay, o'rta maxsus kasb - hunar ta'lim muassasalarida bo'lajak dizayner mutaxassislarni ijodiy fikrlash qobiliyatlarini va davlat ta'lim standartlariga javob beradigan malakali mutaxassis qilib tarbiyalashda maxsus fanlardan mavzularni yoritishda o'qitish metodikasi yetarlicha ishlab chiqilmagan. Ayniqsa, bugungi kunda o'rta maxsus kasb - hunar ta'lim muassasalarida bo'lajak mutaxassislarni tayyorlashda inter'yerlarning dizayn loyihasini ishlab chiqish dolzarb kasbiy pedagogik muammo bo'lib, u chuqur ilmiy-metodik izlanishlarni taqozo etmoqda.

Dizayn yo'nalishidagi kasb - hunar kollejlarida bo'lajak mutaxassislarning loyiha ishlab chiqish asosida ta'lim berishni tashkil etish o'rta maxsus kasb-hunar ta'limi tizimi amaliyotida ko'plab yechimlarga ega, biroq bu sohada ilmiy asoslangan xulosalar mavjud emas. Bundan tashqari, bu sohada ilmiy asoslangan usul, yo'llar, o'qitishning uslublarini tashkil etish shakllari ilmiy asoslanmagan, ishlab chiqilgan metodikalar ham yetarli emas. Bu vazifalarni maqsadga muvofiq maxsus o'rganishda uning mohiyatini tashkil etuvchi takomillashgan metodlarni tanlab, ishlab chiqish lozim deb hisoblaymiz.

Yuqorida ta'kidlab o'tilgan pedagogik vazifalar o'rta maxsus kasb - hunar ta'lim muassasalarida bo'lajak kichik mutaxassislar tayyorlash sifati va samaradorligini oshirish muammosi bitiruv malakaviy ish mavzusini "Dala hovli umumiy xonasining loyihasi" deb belgilashga asos bo'ldi.

Bitiruv malakaviy ishining obyekti: dizayn yo'nalishidagi kasb-hunar kollejlarida bo'lajak dizayner-mutaxassislarni tayyorlashda loyihalash fanining ta'lim jarayoni, shuningdek, ijtimoiy xizmat hamda turizmni rivojlantirish maqsadidagi arxitektura, interer dizayni hisoblanadi. Bunda muammoni to'g'ri hal etish yo'llari ham ko'rsatib o'tiladi. Izlanishning predmeti esa tog' yonbag'irlaridagi dala-hovlilar arxitekturasi, inter'eri hamda tarxlar analizi hisoblanadi.

Bitiruv malakaviy ishining predmeti: Kasb-hunar kollejlarda “Loyihalash” fanining “Dala hovli umumiy xonasining loyihasi” mavzusi bo’yicha o’qitish metodikasi, mazmuni, shakli, metodi va ta’lim texnologiyasi, vositalari.

Bitiruv malakaviy ishining vazifasi:

1.Dizayn yo’nalishidagi kasb - hunar kollejlarda bo’lajak dizayner - mutaxassisini tayyorlashda bitiruv malakaviy ishi mavzusi bo’yicha dars loyihasini ishlab chiqish;

2.Mavzu bo’yicha dars loyihasini ishlab chiqishda ta’lim berishning samarali shakl, metod va vositalarini tanlash;

3.Bitiruv malakaviy ishi mavzusi bo’yicha o’qitish metodikasini ishlab chiqishda yangi pedagogik texnologiyalar mazmuni bilan tanishish;

4.“Dala hovli umumiy xonasining loyihasi” mavzusi bo’yicha inter‘yer uslublari yo’nalishini qisqacha sharhlash va tahlil etish;

5.“Dala hovli umumiy xonasining loyihasi” mavzusi bo’yicha yaratilgan ish uchun tanlangan ijodiy manbalarni tavsiflash;

6.“Dala hovli umumiy xonasining loyihasi” mavzusi bo’yicha taklif etilayotgan namunalarning vazifasini asoslash;

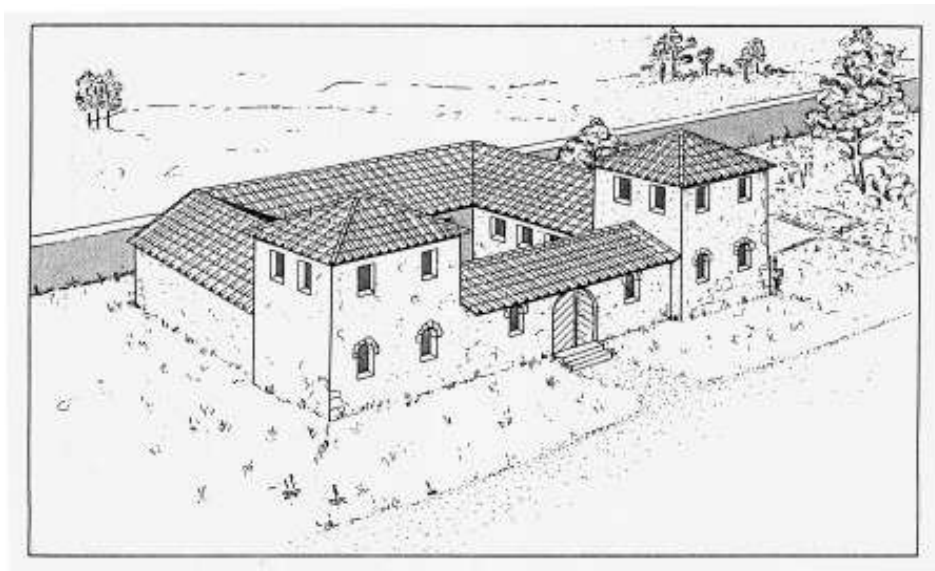
7.Dizayn yo’nalishidagi o’rta maxsus kasb - hunar ta’limi muassasalarida bo’lajak mutaxassislarni tayyorlashda libos dizayni fanidan “Dala hovli umumiy xonasining loyihasi” mavzusining mazmuni va uni ishlab chiqishning samarali shakl, metod va vositalarini ta’lim jarayoniga, amaliyotga tadbiq etish.

Bitiruv malakaviy ishining tuzilishi: Kirish, 3 bob, umumiy xulosa, adabiyotlar ro’yhatidan tashkil topgan.

I Bob Dala hovli binosining paydo bo'lishi, rivojlanish tarixi, qurilishdagi asosiy muammolar va xatolar

1.1 Dala hovli binosining paydo bo'lishi va rivojlanish tarixi.

Mamlakatlarning bino tarixi uzoq o'tmishga borib taqaladi. Qadimgi Rimda qishloq (Villa), va shahar (Villa Urbana) savdo binolar me'moriy majmualar ko'p bo'lgan. Rus villalari boshqa villalardan alohida ajrab turgan. Ular hajmini kattaligi va u joyda biron bir ishlab chiqarish bo'lganligi yoki keng hovli, ferma shunga o'hshash tarzda foydalanilganligi rus villasini xarakterini ochib bergan, shahar uy, bog' bilan yanada hashamatli ko'ringan. Park (ko'pincha terassali) turli kasblar uchun, hammom, galereyalar, idoralar va ko'proq o'yin-kulgi va dam olish uchun xizmat qildi.

Villa rustica.

Villa Urbana.

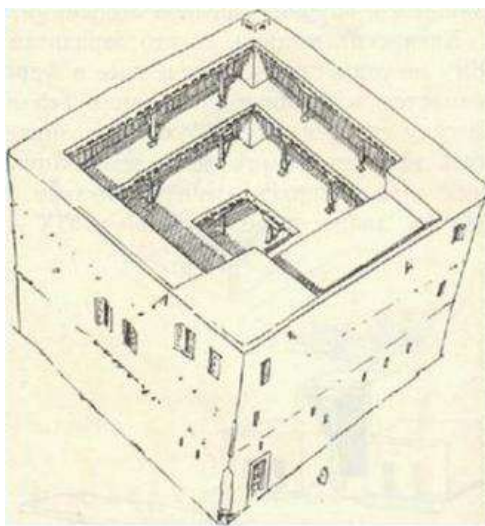
Dala hovli qurilishi asrlar davomida rivojlanib kelmoqda. Vaqt o'tib, bu turar-joy ko'rinishi bir bog' bilan bir qulaydan iborat bo'ldi. uy bo'ldi. Bizning vaqtgacha, Villa - bir oila uchun hamma sharoitlarni o'z ichida olgan uy korinishiga keldi.

Bu holat, turar-joy, savdo, mashinalari va bir butunni tashkil etuvchi boshqa binolar majmuasi edi. Bundan tashqari, metodlarni odatda bir qanoti bilan Aristokrat uyiga tayanadi istirohat bog' navbatdagi tartibi ishlatiladi. Wing - asosiy yoki unga yaqin turgan tutash qo'shish, funktsional asosiy bino ulandi.

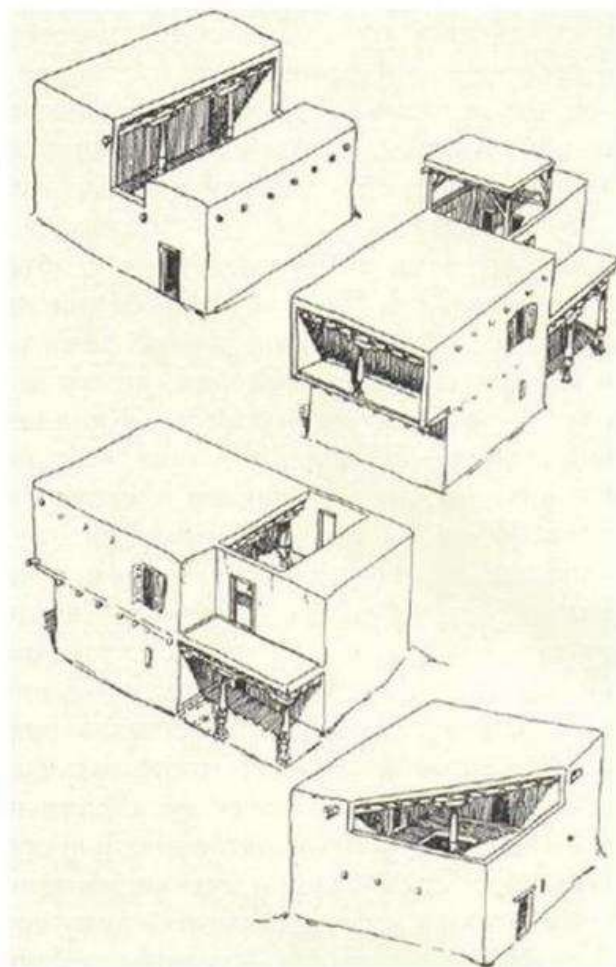
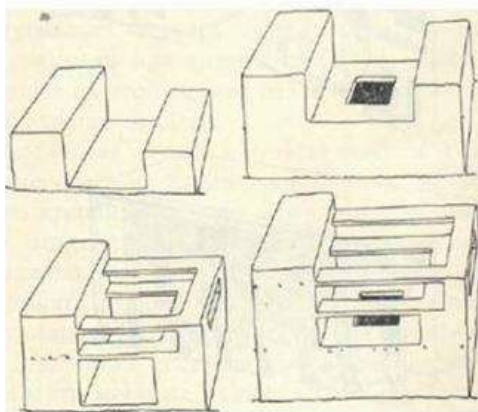
Keyinchalik – uy uchun keying yer kichik uchastkasi bilan (shahar yoki qishloq) bir oila uchun uy. Inglizcha yashash an'anaviy turi sifatida - ikkinchi - Uy (ehtimol, bir şömine, kutubxona, offis) yashash xonasi ichki zina bilan ikki qavatli mustaqil bino, yashash maydoni sifatida, oshxona, maishiy va zamin katta boshqa maishiy binolar va yotoq xonasi bo'lgan. MarkaziyOsiyoda, ko'p qavatli binolar qattiq hurmatda edi va vertikal rejalashtirish hamda gorizonta rejalashtirishlar rivojlangan edi.

Farg'ona vodiysida uylar,bog'lar joylashgan edi. Uy-joy bilan birga panjara uzum va manzarali daraxtlar, zovurlar va hovuzlar, me'moriy me'moriy ko'rinishlari bir butun holda qurilgan.

Samarqand va Xorazm. Qishloq uylari tashqari va ichkari bog'lari hovlilari ham bor edi, qish xonalari va qo'shimcha bino tashqarisi yashirin minora baland devorlar orqasida, bir mustahkam minor uy Xorazm arxitekturasida uchun xarakterli bo'lgan. Uy-joylar Xorazmda ikki qavatli bo'lib, ustunlar bilan ayvonlari bo'lgan. *Xiva* arxitekturasida fazoviy kompozitsion echimi, bor imkoniyatlardan foydalangan holda qurigan edi. Xorazm uy sxemasi Farg'ona va Toshkentda mashhur bo'lib ketgan edi. Ikkinchi qavat balandlikda ustunlar bilan galereyalarni hosil qilgan va elementlarni takrorlanishi bilan o'z yo'nalishiga ega bo'lgan. Xonalar tomonidan ommaviy badiiy ta'sirga erishish uchun bo'ylama o'qi, hajmi, tarkibi, *Buxoro* kompozitsion echimi uch tayanch qism elementlari hisoblanadi: qishda murakkab in - kirish zali, yashash xonasi va ombor; yozda - kirish zali, (ikki hamma qavatlar soni) xona, koridor, omborlardan iborat bo'lgan.

87. Жилой дом Бухары. Пространственные композиции в три этажа

1. Жилой дом Хивы. Приемы пространственной композиции.

Bugungi kunda mamlakatimizdagi muammo shundaki, dang'illama uylar uchun talab yanada ortib bormoqda. Biroq Sovet davri faoliyati va uylari darajasi estetik jihatdan ancha pastedi. Bundan tashqari ular bir xillikka asoslanardi. Shunhasiz, Mustaqillikka erishib bizning o'zbek xalqimiz, uy qurilishi, dala hovli loyihalarida va ularni qurulishida boshqa qo'shni mamlakatlardan o'zib ketdi. Hozirgi yangi texnika asrida ijodiy o'zgarishlarni eng yaxshi an'alarini olgan holda milliy arxitekturamizni saqlagan holda go'zal, qulay va original uylarni yaratish har bir dizaynerning eng oliy maqsadi bo'lib qoldi.

Tadqiqot maqsadi yozgi qurilish uchun oqilona tizimni rivojlantirish, mamlakatdagi dala hovli loyihalarini baholash, ularni tartibga solishdan iborat.

1.2 Dala hovli binosining qurilish paytida asosiy muammolar va xatolar.

Bugungi kunda MDH davlatlari aholisining ko'pchilik qismi uchun dala hovli shahar tashqarisida joylashgan dam olish uchun mo'ljallangan uy hisoblanadi. Ko'pchincha bu turdagi uylar sabzavot hosillarini olish uchun emas, balki shahar tashqarisida hordiq chiqarish uchun maxsus rejalashtirilib quriladi. Hozirgi kunda dala hovlilar nafaqat yoz oylarida dam olish uchun balki yil davomida yashash uchun ham qurilmoqda.

Shahar tashqarisidagi hayot har doim o'zining tabiati va tabiiy suv havzalarining yaqinligi bilan insonlarni o'ziga jalb etib kelgan. Aynan shuning uchun ham shahar tashqarisidagi hayot ko'pincha tog' yonbag'rlariga sayr va ov qilish bilan birga bog'liq tasavvur qilinadi. Dala hovlida yashovchilarning mentaliteti zamonaviylashmoqda. Sobiq ittifoq davrida dala hovli- sabzavot va mevalarning yetishtirish uchun mo'ljallangan dala sifatida ishlatilgan. Bugungi kunda esa dala hovli so'zi dam olish bilan ko'proq bog'lanib ketmoqda.

Yuridik tomondan qaraganda, dala hovli- bu ko'chmas mulkning bir turi bo'lib, shahar tashqarisida joylashgan, yilning issiq paytida hordiq chiqarish

uchun mo'ljallangan mulkdir. Dala hovlilar, odatda, bog'dorchilik qilish uchun mo'ljallangan, yoki hordiq chiqarish uchun ajratilgan yerlarda quriladi. Dala hovli - shahar aholisining yashashi va dam olishiga mo'ljallangan shahar tashqarisida joylashgan uy.

Dala hovli so'zi shunchaki shahar tashqarisidagi uyni emas, balki bu yillar davomida o'z ma'nosini o'zgartirib kelayotgan turar joydir. XVIII asrlarda dala hovli hukmron tabaqaga tomonidan ko'rsatilgan marhamat belgisi, XIX asrda o'rta sinfga mansublikni bildirgan. XX asr 60-yillarda Ittifoq davrida o'z shaxsiy mulkiga ega bo'lish huquqi berildi. Yer maydoni 6 sotix yer bilan chegaralanib qolar edi. Shundan keyin Sobiq ittifoq davlatlarida dala hovli posyolkalari paydo bo'ldi. G'arb davlatlari uchun dala hovli sharqiy-slavyan madaniyatining bir ko'rinishi hisoblanadi. G'arbiy davlatlarning aholisi uchun dala hovli mablag'ni samarasiz sarf qilish deb sanaladi.

Dala hovlilar posyolkalari bu yangi tipdagi qishloqlar bo'lib, shahar aholisi tomonidan yaratiladi. Dala hovli posyolkalari standart qulayliklar(gaz-suv-elektr-issiqlik) bilan ta'minlangan va doimiy aholisiga ega bo'ladi. Chunki hozirgi kunda ko'p aholi shovqin shaharlardan chiqib, doimiy yashash joyi sifatida dala hovlilarni tanlashmoqda. Dala hovlilarnig aksariyat qismi shahardan 1-2 soatdan ko'p bo'lmagan oraliqda joylashgan bo'ladi. Dala hovlilarni 3 asosiy turga ajratish mumkin: vaqtinchalik uy, turar-joy tipi va hashamatli uy(villa). Barcha turdagi dala hovlilarning o'z xususiyatlari, afzallik va kamchiliklari bor.

Vaqtinchalik uy Sobiq Ittifoq davlatlarida ko'p sonlarda qurilgan. Asosan bir yoki ikki qavatli (ikkinchi qavati bolxona) taxtadan qurilgan, ayvonli yoki ayvonsiz qurilma hisoblangan, bunday turdagi uyda yozni o'tkazish mumkin, ammo sovuq kunlarda bunday uyda turib bo'lmaydi. Bunday uylarning afzallik tomoni havo almashishining yaxshiligi, yozgi dam olishning eng tejamli turiligidadir. Ko'pincha tabiiy landshaftga qo'shib ketganligi dam olish uchun qulaylik yaratadi. Kamchiligi isitish tizimining yo'qligi, uncha katta bo'lmagan

hajm va qulaylikning kamligidadir. Faqatgina issiq kunlarda foydalanish mumkinligi vaqtinchalik uylarning asosiy kamchiligidir.

Turar-joy tipidagi dala hovli

Turar-joy tipidagi dala hovli uyi, bu qurilish me'yorlari va qoidalariga asoslangan, 2-3 qavatdan iborat bino hisoblanadi. Bu tipdagi uylarda isitilgan sanitariya uzeli, dush, kamin ba'zi uylarda sauna ham bo'ladi. Turar-joy tipdagi uylar 90-yillarning birinchi yarmidan boshlab qurila boshladi, ular katta qulaylikga ega. Yangi yerlarda qurilganligi tufayli bu tipdagi dala hovlilarda ko'p yillik mevali bog'i bo'lmaydi. Turar-joy tipidagi dala hovlilar vaqtinchalik qurilgan uylarga nisbatan ancha qulayliklarga ega, bir vaqtning o'zida bir necha oila dam olishi mumkin. Kanalizatsiya, sauna, kami, shuningdek, avtoullovlar uchun maxsus joy ham bo'ladi.

Villa tipidagi turar-joy binosi

Hashamatli uy yoki qasr kabi qurilgan shahar tashqarisidagi uylar barcha qulayliklarga: isitish tizimi, kaminlar, parket pol, sputnikli televideniye, bilyard xonalari va boshqalarga ega bo'ladi. Umuman olganda bu turdagi uylar villa yoki kottedj hisoblanadi va dala hovliga unchalik aloqasi yo'q.

Dala hovli qurilishida asosiy muammolardan biri materiallar tanlovi. Texnologiyadan foydalanish kabi, uy qurilishida ulardan foydalanish xususiyatlari bilan tanishish eng zarur masalalardan biri. Misol uchun, g'ishtdan qurilgan, panellardan qurilgan uylarni foydali hamda zararli tomonlari bo'ladi. Shuning uchun, quruvchilar tomonidan qurilgan uyda yashayotgan insonda, pul, asab va hatto o'z hayotini yo'qotish xavfi, bo'lishi mumkin. bu masalalarga boshidan e'tibor berilsa yaxshi bo'ladi.

Qurilish boshida kelajak uyning loyihasini ishlab chiqish juda muhim ahamiyatga ega. Loyiha rejasi aniq uy qurish byudjet, boshqarish va har bir bosqichda qurish butun jarayonning faoliyati ustidan nazorat qilish

mumkin. Bundan tashqari, u to'liq uyni qanday ko'rinishini tasavvur qilishimiz mumkin.

Har qanday uy qurilishida bino qurish rejalashtirilgan hududda yer ostiga e'tibor berish juda muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun, zarur barcha ishlar oldidan geodezik anketasi ishlab chiqarish kerak bo'ladi.

Uy asosi katta bo'lib, qiymati yuqori bo'lishi mumkin, kelajakda yer osti uylari qurilsa ba'zan uy qurish narxi oshish ehtimoli mavjud bo'ladi. Bundan tashqari, ishda oldindan rejalashtirilsa juda ko'p ortiqcha harajatlarni oldi olingan bo'ladi.

Shunday qilib, bir uy binosini katta ma'suliyat bilan qurish kerak va barcha nuanslarni hisobga olish juda muhim, hamda ushbu jarayon mas'uliyatli jarayondir. Uyni qurish uchun, qurishda aniq fikr bo'lishi zarur jismoniy imkoniyatlar bilan birga, uy dizaynini tanlash, oldindan kerak deb o'ylayman va ularning ehtiyojlarini va qobiliyatini aniqlash, shuningdek, uni yanada ekspluatatsiya barcha jihatlarini e'tiborga, hisobga olish kerak. Agar barcha oila a'zolari uchun umumiy imkoniyatdan kelib chiqqan holda ta'minlash maqsadida uy a'zolari va uy barpo etilgan oila tarkibi, soniga asoslangan loyihani tanlang va yaxshiroq bo'ladi agar siz ularning madaniy ehtiyojlarini qondira olsangiz.

Iqtisodiy arzon uy loyihasi, to'g'ri qaror qabul qilish, mahalliy qurilish materiallari, qurilish sifati va boshqa sharoitlaridan foydalanish va ularni to'g'ri tatbiq etishga bog'liq. Har qanday mijoz uchun har xil uy loyihalari ishlab chiqiladi. Uy turi, uning reja va loyihasi (ayniqsa qurilma devorlar, oynalar, tomlari, va hokazo) iqlim sharoitiga qarab tanlanadi.

Shunday qilib, har qanday ishlab chiqaruvchi uchun quyidagilar juda muhim ahamiyatga ega:

- Nima maqsadda va kim uchunligini aniqlash;

- Quruqlikda u geodezik tadqiqotlarni ishlab chiqarish uchun zarur bo'lgan talablar;
- Qanday materiallar qurilish uchun ishlatiladi;
- Bir uyning qurilishi ustidan nazorat;
- Qurilish materiallari va narx inflyatsiyasi, mavsumiy sababini, qurilish byudjetida taxminiy hisobga olish;
- Ehtiyotkorlik bilan ishonchli manbalardan ma'lumotlarga asoslangan holda, qurilish guruhini tanlash.

II Bob. Dala hovli binosining loyihasi, asosiy me'yor, qoidalari, tuzilishi va vazifalari.

2.1 Dala hovli binosining loyihasi, asosiy me'yor, qoidalari, tuzilishi va vazifalari, ekster'yer yechimi.

Dala hovlilar shaharda yashovchi insonlarning shahar muhitidan dam olishi, turli ekinlarni ekishi uchun mo'ljallangan bo'ladi. Dala hovli joylashish o'rniga qarab loyihalanadi: tog' yonbag'rida, suv bo'yida, tekislikda yoki qiyalikda. Loyihalash jarayonida dala hovli quriladigan hududning tabiati, ob havosi, oziga xos tomonlarini o'rganib chiqish darkor. Shunda dala hovli go'zal tabiatning ajralmas bir qismiga aylanib qoladi. Har bir hudud uchun loyihalanayotgan dala hovlilarning o'z ixtiyoriy qoidalari mavjud va ular bir-biridan farq qiladi. Loyihalash qismlarga bo'linib, qiyosiy darajadan iborat. Har bir bosqich ya'ni, tuproq darajasida avvalgi boshqasidan ma'lum masofada joylashgan bo'lib, uy darajalarga bo'linadi. Bu darajalar uylarni bir-biridan ajratish uchun bizga imkon beradi, shuningdek uyning cheksiz soni ham, qarindosh hisoblanadi. Bu bir-biri bilan munosabatlarni buzmasdan, ularning funktsional qiymatiga hurmat bilan, uyning har bir qismini zonalariga bo'linishi uchun mo'ljallangan. Bu qarorni qabul qilishga yana uchun yana bir sabab qurilishdagi qulaylikdir. Uy bir tepalik ustida joylashgan bo'ladi, u sezilarli qurilish narxini oshiradi va ko'proq vaqt talab qiladi.

Shu bilan birga, tog' hududida uy ichkarisidagi sharoitlarda muammolar bo'lishi mumkin. Chunki favqulodda vaziyatlarda tog' hududlarida ayrim muammolarni hal etish qiyinchiliklarga olib kelish ehtimollari bor.

Bu yerda uy egasi sevimli mashg'uloti bilan shug'ullanishi mumkin bo'ladi, u rassom, haykaltarosh, ijodkor shaxs bo'lishi mumkin. Shuning uchun, uy egasining talabiga ko'ra, loyihalar amalga oshiriladi. Bu bosqich erdagi nolinchida 3.85 metr o'rnatiladi. Gullar va daraxtlarni loyiha ichida ko'zdan qochirish kerak emas. nolinchinuqta 7,5 metr masofada joylashgan. Quyosh energiyasidan foydalanish tog' yon bag'ridagi dam olish zonolari uchun qulay va kam harajatli

hisoblanadi. Bunda quyosh energiyasi orqali hamma honalarda elektr ta'minoti bo'ladi va isitish sistemalari ishga tushadi. Hamda loyiha uy quyosh panellari tomonidan ishlatiladi. House Spinning, quyoshdan maksimal energiya oladi. Va shuningdek, har ikki ish uchun va o'simliklar uchun quyosh nurlarining optimal darajasini tanlab beradi.

Ma'lum joy hududida joylashishiga qarab dala hovlilar:

- shahar yaqinida (shahar markazida, shahar chekkasida) joylashgan dala hovliga;
- qishloqda (shu jumladan baland tog' hududidagi qishloqda) joylashgan dala hovliga
- tog'li zonalardagi yoki tog' yon bag'ridagi dala hovlilarga bo'linadi.

Ushbu dala hovli Yusufxona yoki shunga o'xshash tog'li zonalarda qurib foydalanishga topshirishga mo'ljallangan bo'lib, tabiiy xom ashyolardan quriladi, ammo uning kompozitsion yechimi zamonaviy usulda bo'ladi.

Yusufxona

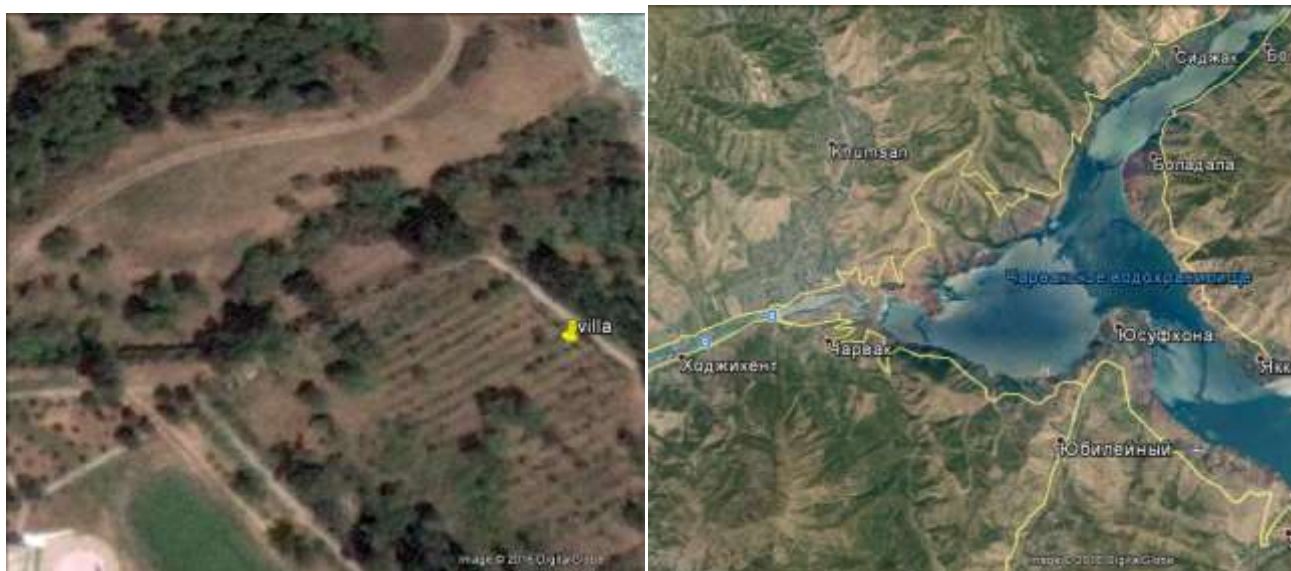
Toshkent viloyati

Chorvoq ko'rinishi

Yusufxona

Tepadan ko'rinish

Binoning ekster'er qismi zamonaviy uslubda loyihalangan bo'lib, zamonaviy qurilish materiallaridan foydalanilgan. Binoni loyihalashtirishda uning funksional vazifasidan kelib chiqqan holda dala hovli obrazini saqlab qolishga harakat qilindi. Albatta loyiha masshtabligi bilan boshqa loyihalardan ajrab turadi. Tom qismi loyihaga mos hal etilgan bo'lib, tekkis tom tenlangan, tabiiy yorug'likni xona inter'eriga ko'proq tushirish maqsadida oynalar hajmi katta olingan. yana bir sabab inter'yer va ekster'erni o'zaro uyg'unligi va bog'liqligini saqlab qolish ham

maqsad qilib olindan. Arxitekturadagi oddiylik esa uni aynan dala hovli ekanini bildirib turuvchi vositadir. Tosh va yog'och uyg'unligi faqatgina tabiiylikda emas, balki ranglarda ham o'z aksini topgan.

Loyihaning fasad qismi

Hovlining landashafti bir necha zonalarga bo'lib loyihalandi. Bular: basseyn va uning yonida hordiq chiqarish uchun ayvon, hovlining markazida shiypon, uning yonida gulhan atrofida o'tirish uchun joy, uning yonida bolalar uchun maydoncha mavjud. har bir zona o'zaro yo'laklar bilan bog'langan. Bu yo'laklar uchun tabiiy tosh materialidan foydalangan. Issiqlik, iliqlik har doim insonlarni o'ziga jalb qilgan va tortgan.

Temir va beton bugungi kunda har qanday bino dizaynini ajralmas qismi hisoblanadi. Barcha romlarni, tarkibiy elementlari, seysmik zona, seysmik bo'g'imlarga yaxlit beton plita tashlanadi. Devor mahsulotlari operatsion sharoitlariga qarab, qayta tashkil qilish yoki suvga chidamli gips mahsulotlarini majburiy asosda aniq holda (uyali og'ir, nur, g'ovak agregatlari, arbolita, opilkobetona, va hokazo), turli xil usullarda ishlab chiqarish mumkin. Loyiha mustahkam tosh ustiga barpo qilinishiga qaramay, hali ham havf-xatardan holi emas. Shuning uchun, loyihani ishonchli ishchi guruhga topshirgan ma'qul bo'ladi.

Shuningdek, asosiy turar-joy binosidan tashqari hovlining past qismida sauna uchun mo'ljallangan bino mavjud. Bu binoning basseyn bilan yonmayonligi qulaylik yaratadi. Basseynning binong markazida emas, chetidaligi sabab bu o'zbek mentalitetiga moslab loyihalanganligidandir.

Asosiy turar-joy binosining orqa tomonida sharshara qo'yilgan va uning suvi hovli bo'ylab aylanib, hovlida salqin havoni bo'lishiga va sun'iy mikroklimatni yaratishga yordam beradi.

Dala hovlida oila bo'lib dasturxon atrofida o'tirish uchun mo'ljallangan joylarning ko'pligida sabab, insonlar dala hovliga shaharning havosidan charchab toza tog' havosidan bahra olish uchun chiqishadi. Shuning uchun, dala hovlida har xil yoshdagi dam oluvchilar uchun alohida dam olish o'rinlari loyihalandi.

Ushbu loyihaning fasad qismini katta hajmdagi oynalar tashkil etadi, bunga sabab tog'li hududda foydali ultrabinafsha nurlar shahar hududiga nisbatan ko'proq miqdorda bo'ladi. Insonlar salomatligiga quyoshning foydali ta'sirini ko'paytirish uchun katta-katta oynalardan foydalanildi.

IGU - deraza eng muhim tarkibiy qism. Ularni ishlab chiqarish uchun 4, 5 yoki 6 mm - ishlatiladigan turli qalinlikdagi shisha kerak bo'ladi. Ular o'rnatilgan bo'lishi mumkin energiya tejovchi shisha -, albatta, shisha yorug'likni o'tkazuvchan material, unda maxsus qoplama bo'ladi. tripleks - maxsus qatronlar qatlami bilan bir polimer bo'lgan ichki bir nechta qatlamdan iborat qatlamli shisha, - bundan ko'zoynaklar ishlab chiqarishda keng foydalaniladi, yuqori ovoz sifati bor va o'q bo'lishi mumkin. Foydalanish tartibini derazalardagi ichida tuzilishi umumiy uslub va dizaynga hos qilib tayyorlanadi. Uning estetik vazifasi shovqindan ichkari honalarni himoya qilishdan iboratdir. Shuning uchun bu materialga talab juda yuqori.

Oynali paket asosan butun derazani xavfsizligini ta'minlab beradi. Shaffoflik oynaning yutug'idir, shuning uchun undan foydalanishga talab ortib bormoqda. Bundan tashqari, u chang va shovqin, issiqlik izolyatsiyasi va himoya

qilish darajasini belgilab beradi. Ko'pincha oynalarni dizaynlashtirilgan butun paketi deb nomlanadi, ammo aslida bunday belgi butunlay to'g'ri emas, - u faqat uning elementlaridan biri hisoblanadi.

Dizayn shisha ikki yoki uch choyshab o'rtasida muhrlangan makon yaratishni o'z ichiga oladi. Bu choyshab maxsus tarzda manbalardan biriga shunday yoziladi, bir muhrlangan tana yuqori kuch va mukammal issiqlik izolyatsiya xususiyatlarga ega. Dual-uy eng keng tarqalgan. Bundan tashqari, ko'plab ishlab chiqaruvchilar shisha oynalarni turlaridan foydalanishni yoqtiradilar. Uch kamerali oynalar yaxshiroq sifatga ega bo'lib, ular chang, shovqin va ovozlarni o'tkazmaydilar.

Dala hovlilarda elektr energiyasi muammosi yuzaga kelishi mumkin. shuningdek hatta hajmdagi uylarni chiroq bilan, isitish va sovutish tizimi bilan ta'minlash uchun katta miqdorda elektr energiyasi kerak bo'ladi. Bundan tashqari, qattiq ob-havo sharoiti tufayli yuzaga keladigan muammolar va ularni bartaraf qilish uchun ketadigan vaqt masalalari qiyin kechadi. Qishda, u hayot bilan mos kelmaydigan bo'lishi mumkin. Bunday hollarda u normal hayot uchun, uyni ish bilan ta'minlash uchun elektr toki zarur bo'ladi. Ushbu muammoni oqilona hal qilish uchun muqobil energiya manbalaridan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Muqobil energiyaga yaqindan beri dunyo bo'ylab e'tibor qaratilmoqda. Shamol, quyosh va suv - qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishga qiziqish tobora ortmoqda. Ayniqsa, togli hududlarda quyosh nurining katta miqdorda tushishi, tog'li hududda joylashgan ular uchun quyosh batareyalaridan foydalanishning keng tarqlishini kuzatishimiz mumkin. ushbu bitiruv malakaviy ishi loyihasi uchun ham quyosh batareyalaridan foydalanildi. Qimmat yoqilg'i sotib olish uchun hech qanday ehtiyoj yo'q, uzoq joylarni elektr bilan ta'minlash uchun kichik stantsiyalardan foydalanish mumkin. O'zbekistonda bir yilda 300 dan ortiq quyoshli kunbor. Albatta, quyosh energiyasi mamlakatimiz uchun juda moliyaviy foyda keltiruvchi elektr energiya manbai hisoblanadi. . Iqtisodiy va energiya inqirozi, va energiyani tejaydigan dastur samarali muqobil

energiya manbalaridan foydalanishni qo'llab-quvvatlaydi. Uy-joy va kommunal xizmatlari va gaz uchun tariflar o'sishi, elektr narxlari o'sishi samarali quyosh energiya uchun mavjud imkoniyatlardan foydalanish uchun juda ko'p odamlar istagi deb bilamiz. Quyosh qisman yoki avtonom elektr ta'minotini osonlashtirishi uchun panellari va arzon yerlarni qiladi, shu jumladan, energiya tejovchi uskunalar yordamida, uning bozor qiymatini oshiradi. Bugun quyosh xujayralari keng ishlatiladi. Shu bilan bir vaqtda, quyosh energiyasi - mavjud va bepul, uning foydalanish elektr energiyasi uchun narxlarda doimiy yuksalish bir ishonchli himoya sifatida xizmat qiladi. Bu quyosh energiyasidan foydalanish orqali uylar, binolar va biznes uchun energiya tejash va muqobil energiya muammosini hal etsa bo'ladi.

Quyosh panelini qanday o'rnatish va ulanish usulini tanlash ehtiyojlaringiz va iqtisodiy imkoniyatlar bilan bog'liq:

- To'g'ridan-to'g'ri ulanish - quyosh batareya yoki batareya tizimi uyingizda panjara bilan to'g'ridan-to'g'ri bog'liq. Bu holatda, quyosh energiyasi, fotoelektr paneli uyingizni har bir burchagida bo'ladi va energiya xarajatlarini tejash imkonini beradi.
- Bir uyning avtonom elektr ta'minoti - Quyosh batareyasi, yoki butun tizim mustaqil ravishda batareya to'plamini tashkil qilib, zaryad tekshiruvchi, inverter va maishiy texnika bilan bog'liq. Quyosh asosiy tarmoq hisoblanib, issiqlik va yorig'likni etarli darajada etkazib beradi.

Quyosh energiyasining bizga afzalliklari va quyosh energiyasi asosida mustaqil elektr ta'minoti imkoniyatlarini zahirasini ko'rib chiqaylik. Biror shahardan tashqarida joylashgan uylar uchun, biz aytib o'tganimizdek dam olish zonalarini uchun, elektr va issiqlik ta'minoti zahirasi muhim rol o'ynaydi. Chunki uzluksiz elektr ta'minotini tiklash qo'shimcha xarajatlarni olib keladi.

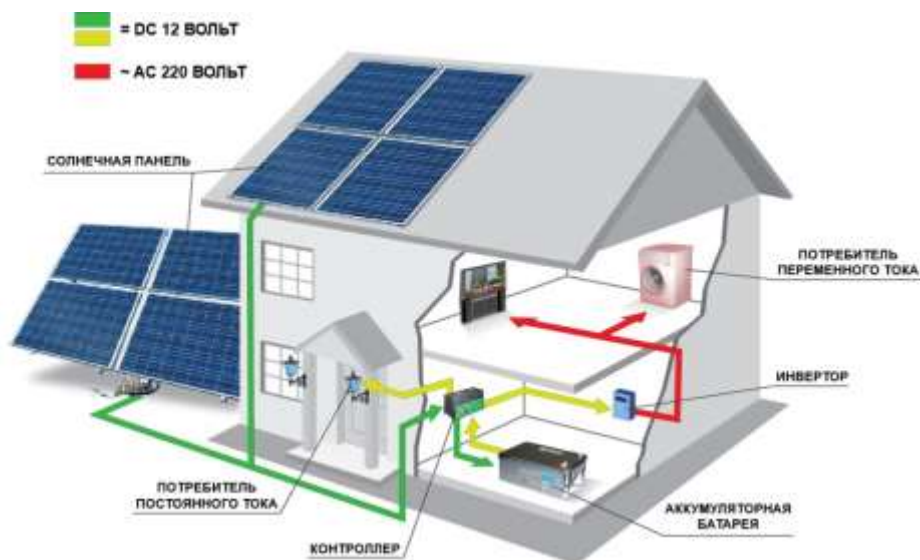
Misol uchun, 780 vatt, 230 (kuniga o'rtacha 3,1 kilovatt energiya samaradorligini, energiya 19,2 kVt batareya miqdori) zaxira elektr ta'minoti tizimi

olti modulli batareyalar (130 vatt, har bir batareya quvvati) va sakkiz batareyalardan iborat. Uylarning yillik elektr iste'moli sezilarli ulushini ta'minlash, quvvat manbaiga ulanadi. Bundan tashqari atrofdagi is'temolchilarga arzonroq narhda sotish mumkin. Bunday elektr ta'minoti tizimini egalari energiya xarajatlari bo'yicha qo'shimcha moliyaviy foyda va tejash oladilar.

Energiya tizimining asosi - quyosh panellari va inverter tekshiruvining yadro tarmog'idir ulardan zahira kuch yig'ish uchun foydalaniladi. Oddiy sharoitlarda, elektr ta'minotining bunday usullari sizning mablag'ingizni tejaydi. Siz bunda yuqori kompyuter texnologiyalaridan signal tizimlari vaularni xavfsizligi, kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tizimlaridan foydalanishingiz mumkin. Quyosh energiyasidan uy ehtiyojlarini qondirishda elektr energiyasidanto'liq foydalanish mumkin. Fotoelektr panellar va energiya tejovchi uskunalar asosida samarali energiya tizimi samarali va izchil avtonom elektr ta'minoti uzluksiz elektr energiyasi muammolarni hal etadi.

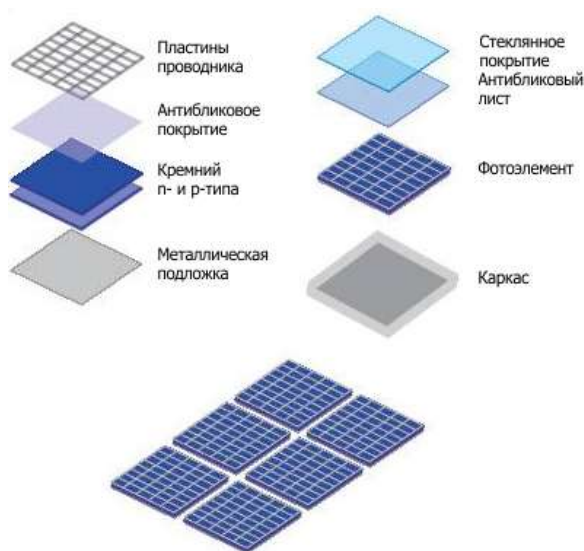
Quyosh energiyasidan foydalanish davrida undan maksimal ravishda foydalansangiz, energiya tejovchi uskunalar asosida elektr ta'minoti tizimlari to'liq boshqarilib turiladi va energiya xavfsizligini kafolatlaydi. Birinchidan, u tanlangan tizimining quvvati bog'liq. Zamonaviy quyosh paneli deyarli har bir joyda ishlaydi, lekin u hisob quyosh nuri ichiga olishi kerak. Quyoshdan energiyasi orqali, sizning mol-mulk yoki biznesda harajatlaringiz tez qoplanishi samaradorligini beradi.

Yer kvadrat metr boshiga taxminan bir ming vatt yuzasida o'rtacha quyosh yorug'ligini kuzatish mumkin.. Misol uchun, bir mustaqil o'rnatish 1,04 kW quvvat 4,2 kVt / maksimal yoritishda elektr ishlab chiqaradi. Sizning uyingizda elektr paydo bo'ladi. Siz bulutli kunda ham elektr texnika va zaxira elektrdan foydalanishingiz mumkin. Quyosh panellarini katta soniga ega bo'lganligi, o'z navbatida, ko'proq kuch oladi.

Quyosh panelining ishlash sxemasi

Quyosh paneli fotoelektr hujayralaridan iborat. Quyosh xujayralari qo'shimcha elektr energiyasi ishlab chiqarish maqsadida quyosh hujayralarida yig'ilgan.

Quyosh panelining tuzilishi

(Shuningdek, fotoelektrik yoki quyosh moduli deyiladi) quyosh paneli har xil turdava darajada amalga oshiriladi. Eng keng tarqalgan - silikon fotoelektr moduli davlat 40-160Wp (qaragan vatt, ya'ni yorqin quyosh nuri ostida 40-160 vatt maksimal hajmi), bir quyosh moduli 0,4 1,6 kvadrat metr hajmiga ega. . Quyosh paneli (PV panellar) eng buyuk kuch olish uchun bir quyosh batareyasi (tilla) bilan

bog'liqlik bo'lishi mumkin (masalan, 50 WP, birga qo'shganini 2 qism, kuch moduli 100 WP teng bo'lgan).

Bozorda mavjud bo'lgan Modul samaradorligi (samaradorligi darajasi) 5-15% orasida o'zgarib turadi. Bu quyosh hujayrada jami energiya 5-15% elektrga aylanadi, degan ma'noni anglatadi. Butun dunyo bo'ylab tadqiqot laboratoriyalar yuqori samaradorligi bilan quyosh energiyasi uchun yangi materiallar rivojlanmoqda - 30%. ishlab chiqarish tannarxi juda muhim ahamiyatga ega. Ba'zi yangi texnologiyalar shunday qilib katta komponentlar va modullar xarajatlarni kamaytirishi, keng miqyosda energiya ishlab chiqarishi mumkin. Bu yerda quyosh panellariga bir necha misollar keltirib o'tilgan. Agar qurilma uchun to'g'ridan-to'g'ri uy yoki kuch uyning tomiga murvat bilan mahkamlang yoki boshqa tegishli joyga qo'yish, quyosh paneli sotib, keyin faqat bir kuch Ip ulang. Mac energiya va quyosh paneli saqlaydigan, qimmat inverter, stabilizatorlar va boshqa aksessuarlardan sotib olish va o'rnatishdan ozod etiladi.

Quyosh paneli, vilkasidan ushlab-n-play quyosh energiyasi va hokazo eng qorong'i elektron jadvallarini, xususiyatlari, transformatorlar, energiya tashuvchilar tizimlari, tushunish kerak bo'lmasdan, har bir kishi uchun uyda ishlatiladi. Ko'pinchabuqiyinchiliklar quyosh panellaribilan uylarni jihozlashtirish to'g'risi hisoblanadi. Mustaqil yoritish tizimlari xususiyatlari:

1. Har qanday iqlim sharoiti ostida konfiguratsiya va optimallashtirish turli versiyalar: (20/30/60/80/160 W LED ko'cha lampalar, 95/140/150/190/200/250 vatt quyosh Module);
2. Ushbu turdagi tizimlari monitoring va muntazam parvarishlash talab qilmaydigan, quyosh moduli hayot ortiq 25 yosh, 10-12 yosh, LED yoritgichlar, 2 dan 7 yilgacha batareyalar;
3. Bu panjara sarhisob talab qilmaydi;
4. Muxtor - va yana chiroqlari o'chirilgan avtomatik kommutatsiya;

5. past quyosh ta'sir bilan mintaqalar uchun harakat Sensor bilan tizimlari bajarish uchun qobiliyati;

6. Deyarli har qanday iqlim Oliy ishonchliligi va ishlash prinsiplari.

Batareyalar operatsiya asosiy qoidalar

1. Batareya tugagan holatda saqlamang. Bu holda elektrod masalasiga e'tibor qaratish kerak.. Bu holda, batareya hajmini yo'qotadi va sezilarli darajada batareya hayotini qisqartiradi.

2. Qisqa tutashuvda batareya terminallarini o'rnatmang. Malakasiz xodimlar tomonidan batareya o'rnatish mumkin emas. Zaryadlangan batareya kuchli qisqa tutashuv oqimi ta'sirida aloqa terminallari erib va issiqlik kuydirishi sababiga ega. Qisqa tutashuvlar batareyalarga jiddiy zarar yetkazmoqda.

3. Qarovsiz batareyalarni ochishga harakat qilmang. Elektrolitlar ichida joylashgan kimyoviy reaksiyaga olib kelishi mumkin.

4. Faqat muvofiq qurilmaga to'g'ri joylang batareyani to'g'ri ulang. to'liq zaryadlangan batareya energiyasi katta miqdorda va noto'g'ri ko'rsatish qurilma (inverter, nazoratchi va hokazo) yetishmovchiligi bilan ulanish imkoniga ega.

5. Og'ir metallar va kislotalar o'z ichiga olgan mahsulotlarni bartaraf qilish uchun muvofiq kamayib ketish, batareyalar tasarruffidagi qoidalariga ishonch hosil qiling.

Albatta, yanada samarali quyosh panelini bir kichik miqdorda o'rnatish mumkin. Natijada - panellarini yetkazib berish va o'rnatish xarajatlari tushgan. Lekin bir ahvolga tushgan bor: Filmning xizmat muddati 20 yil ilgari surilgan bo'lsa-da, u chidamliligi uchun sinov olinmagan - tirnalgan, rang va chang vaqt mobaynida kino samaradorligini kamaytirishi mumkin. Quyosh panellarini barcha shakllariga kelajakda foydalanish usullari hammani o'ziga jalb qilmoqda.

Har bir turar-joy binosi loyihalanayotganda unda yashovchilarning soni, oilaviy tarkibi, ularning yoshi va h.k.lar e'tiborga olinishi shart. Loyihaning landshaft, arxitektura va interyer'lari o'zaro uyg'unlikda loyihalanishi kerak. Landshaft dizaynini loyihalashda bir necha faktorlarga e'tibor berish kerak. O'simlik tanlashda iqlim sharoitini e'tiborga olish kerak: tuproq, quyosh, namlik, tuproqning kimyoviy tarkibi. O'simliklarning to'g'ri tanlashi ularning go'zalligi, mustahkamligiga ijobiy ta'sirini o'tkazadi. Dunyo bo'ylab, yer yaxshilash qiymatini baholashda muhim omil bo'lmoqda. Shuning uchun, landshaft dizayni - shaxsiy farovonlik yaratish, balki mintaqaning nufuzini oshirish investitsiyalari bir xil emas. Bundan tashqari, vakolatli dizayn loyiha sayt qilish mumkin yaxshi asralgan va texnologik nuqtai nazaridan zamonaviy, barkamol etib tayyorlangan.

Dala hovli zamonaviy uslubda loyihalangan bo'lib to'g'ri burchakli shakllar yordamida kompozitsiya qilingan. To'g'ri burchakli arxitektura vazifaviylik tomondan keng imkoniyatlar yaratadi va har bir kvadrat metrdan unumi foydalanishda yordam beradi. Binomiz hududi joylashuvi qiyalikda joylashgan bo'lib, tepalik tog' tomonda, pastlik esa suv tomonga qarab qurilgan.

Binonig hajmi kattaligi tufayli bir vaqtning o'zida 4-5 ta oilani dam olishini ta'minlab bera oladi. Binoning plan yechimlari qulay bo'lib, birinchi qavatda: holl, oshxona, umumiy xona, yotoqxona joylashgan. Birinchi qavatdagi yotoqxona katta yoshdagi dam oluvchilar uchun mo'ljallangan, chunki katta yoshdagilar uchun zinadan yuqoriga ko'tarilish noqulaydir.

Birinchi qavatning umumiy xonasidan ochiq ayvonga chiqish bo'lib, u yerda kechki paytda tushlik qilish, tog' manzarasidan bahra olish mumkin bo'ladi. Shuningdek, shiypondan turib butun hovli hududini bermalol kuzatish imkoni mavjud. Podval qismida esa avtomashinalar uchun mo'ljallangan garaj mavjud bo'lib, garajga 4 ta mashina joylashadi.

Landshaftda mevali daraxtlardan ko'p miqdorda ishlatilgan, chunki hovlida soya bo'lishi uchun daraxtlar va soya beruvchi qurilmalardan foydalanish tog'li hududning iqlimi taqozo etadi.

3.2 Dam olish xonasining inter'yerlari

Dala hovli interyerlari zamonaviy uslubda bajarilgan. Umumiy xona bir necha zonalarga bo'lingan. Bular: televizor tomosha qilish zonasi, kaminli zona hamda ovqatlanish zonasi.

Umumiy xona interyerida, ochiq ranglardan foydalanilgan. Buning sababi, ochiq ranglar inson faollikka chaqiradi. Interyerda tabiiy materiallar ishlatildi. Tabiiy materiallar inson salomatligiga foydalidir. Shuningdek, tabiiy xom ashyodan tayyorlangan materiallar chidamli hamdir.

Umumiy xona interyerining ikkita devori alyumin romlardan tashkil topgan. Shuning uchun, xonaga kunduzi yetarli darajada tabiiy yorug'lik tushadi. yorug'lik keragidan ko'p miqdorda bo'lganda oynalarni parda bilan yopish mumkin. Yana bir tomoni, oynalarning hajmi katta bo'lganligi tufayli inson o'zini tabiat bilan uyg'unlikda his qiladi.

Kaminli zonada kamin, uning yonida ikkita kreslo va kaminli devorning yuqori qismida kartinalardan kompozitsiya qilingan. Kaminning shakli qat'iy, to'g'ri to'rtburchak bo'lib, bu zamonaviy interyerga xos shakldadir. Kaminda ortiqcha bezaklar, naqshlar yo'q. Kreslo va divan zamonaviy uslubda, tabiiy charmdan ishlangan. Tabiiy charm yumshoq, chidamli va yuvishga bardoshli materialdir. Kreslo va divanli zona uchun to'g'ri to'rtburchak shaklidagi gilam solindi. gilamning shakli shiftdagi to'g'ri to'rtburchak shakliga mos. Dam oluvchilar qish kunlarida kaminni yoqib olov yonida o'tirib suhbat qurishlari, hordiq chiqarishlari mumkin. Umumiy xona dam oluvchilar yig'iladigan asosiy xona bo'lib, dam oluvchilarning uyda bo'ladigan asosiy vaqti shu xonada o'tadi. Shuning uchun umumiy xonani loyihalashda qulaylik va mustahkamlikni e'tiborga olish kerak.

Ovqatlanish zonasida katta stol va uning atrofisa stul qo'yilgan. Mehmonlar kelganda umumiy xonada ovqatlanishlari mumkin. Uyning egalari ovqat tanovvul qilishlari uchun oshxonada ovqatlanish zonasi loyihalangan.

Oynalar ikki qavat parda bilan yopilgan. Quyosh nurlari xonaga tik tushgan vaqtda qalin parda bilan yopiladi. Shiftga tortma shift ishlatilgan. Tortma shift fazoviy kenglikni ko'paytirib, xonani yanada baland va keng qilib ko'rsatadi. Shiftning dizayni oddiy loyihalangan bo'lib, ortiqcha bezaklardan holi.

Umumiy xonaning kaminli va ovqatlanish zonasi

Xonaning shiftida katta yoritish asboblardan foydalanilmadi. Faqat gallogen lampalardan to'g'ri qator qilib gallogenlar joylashtirildi. Yorug'lik yetarli darajada tushishi uchun ovqatlanish zonasining shiftiga 6 ta gallogen qo'yildi.

Umumiy xona

III Bob. Dizayn yo'nalishidagi kasb-hunar kollejlari "Dala hovli umumiy xonasining inter'yer loyihasini loyihalash" mavzusidagi darsni loyihalashning metodologik asoslari

3.1 "Dala hovli umumiy xonasining inter'yer loyihasini loyihalash" darsini tashkil etish

Respublikamizda "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" asosida amalga oshirilayotgan ta'lim islohotlarining pirovard maqsadi barkamol shaxslarni, malakali kadrlarni tayyorlashga qaratilgan. Bu boradagi vazifalarni amalga oshirishda, o'qituvchilarga ijodkorlik mustaqil va tanqidiy fikrlash kabi yuksak intellektual sifatlarni tarbiyalash hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Malakali mutaxassisning bu boradagi ijodiy tafakkuri kuchli bo'lsagina, uning ish unumdorligi ortib boradi. Mashhur yapon dizayneri K. Ekuan "Buyumlar mohiyatini his qilish dizaynerlik tafakkuri tushunchasining asosini tashkil etadi" degan edi. Bu qobiliyat o'z-o'zidan paydo bo'lmaydi. O'quvchilarda dizayn tushunchasini rivojlantirish murakkab va uzoq davom etadigan jarayon bo'lib, uning o'quvchilar ongiga singdirishda nazariya va amaliyotning o'zaro bog'liqligini ifodalovchi didaktik prinsipga amal qilinishi mazkur jarayonning samarali amalga oshirish imkonini beradi.

Tadqiqodimiz jarayonida "Loyihalash" ixtisoslik fanidan Davlat ta'lim standartlari o'quv dasturlari hamda ishchi dasturlarini tahlil qilindi.

Kasb-hunar kollejlari o'quv dasturlari umumta'lim maktablari va oliy o'quv yurtlari o'quv dasturlariga o'zaro mutanosiblikda tuzilgan bo'lib, ta'lim mazmuni, shakli hamda o'itish metodlari eski ta'lim metodlaridan keskin farqqilgan holda zamonaviy ta'lim texnologiyalari asosida tuzildi. Natijada kasb-hunar kollejlari faoliyat yuritish uchun yangicha fikrlovchi, zamonaviy texnika va texnologiyalarni tushuna oladigan kasb ta'limi bakalavr o'qituvchilariga ehtiyoj tug'ildi.

Hozirgi kunda kasb ta'limi bakalavrlarini tayyorlashning samaradorligini oshirish ta'lim tizimidagi o'quv materiallarining mazmuniga bog'liqdir. O'quv materiallar majmui o'quvchilarning mehnat va kasbiy tayyorgarligiga, ularning o'quv jarayonidagi vazifalariga qarab guruhlariga bo'linadi, ya'ni direktiv(ko'rsatma beradigan) – me'yoriy xujjatlarga(o'quv rejalari va o'quv dasturlari); dars o'tish uchun uslubiy materiallarga (xususiy uslubiy tavsiyanomalar); o'uvchilar uchun chop etilgan qo'llanmalarga(darsliklar, didaktik materiallar, laboratoriya va amaliy ishlar bajarish uchun uslubiy qo'llanmalar) hamda o'qitish ko'rgazmali materiallariga bog'liq bo'ladi. O'quv materiallarining asosiy bo'g'ini darslik hisoblanadi.

Davlat ta'lim standartlari ta'limning zarur va etarli darajasi hamda o'quv yuklamalari xajmiga qo'yiladigan asosiy davlat talablarini belgilab beradi. Ta'lim oluvchilar egallashi lozim bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalarni davlat ta'lim standarti belgilab beradi. Davlat ta'lim standarti – nazorat vositasi sifatida ta'lim muassasasining tayyorlov yo'nalishlari sharoitlarini belgilab beruvchi mezon bo'lib xizmat qiladi. Ta'lim standartining joriy etilishi natijasida davlat buyurtmachi sifatida ta'lim muassasalari oldiga vazifa qo'yadi. Ta'lim muassasasi esa ana shu vazifalardan kelib chiqqan holda qanday bilim, ko'nikma va malakalarni berishi lozimligini va uni qanday amalga oshirish chora tadbirlarini bosqichma-bosqich belgilab oladi.

Davlat ta'lim standartida bo'lajak yosh mutaxassisni kasbiy pedagogik tayyorlashda "Ixtisoslik fanlari" blokiga kirgan fanlarning ahamiyati, ayniqsa katta. Chunki ushbu blokni tashkil etuvchi fanlar Kasb ta'limi yo'nalishini chuqur o'rganishga yo'naltirilgandir. Bu yo'nalish bo'yicha tanlanadigan fanlar bo'lajak yosh mutaxassisning ixtisoslik fanlari bo'yicha olgan bilimlarini yanada chuqurlashtiradi. Shuning uchun ular orasida o'zaro aloqadorlik asoslarini o'rganilishi lozim.

Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchisiga DTS asosida quyidagi talablar qo'yiladi.

- o'qituvchining g'oyaviy-siyosiy bilim darajasining yuqori bo'lishi;
- kasb ta'limi darslarida mehnat ta'limi usullaridan, politexnik tamoyildan oqilona, o'z o'rnida foydalana olishi;
- ilmiy texnik taraqqiyot haqida tassavurga ega bo'lishi;
- fan va texnikaning zamonaviy yutuqlaridan xabardor bo'lishi;
- darslarda texnika va texnologiyaning ilmiy asoslarini qo'llay olishi;
- buyumlarga ho'l yoki avtomatik tarzda ishlov berish jarayonlari haqida mehnat ko'nikmalari bo'lishi;
- “Loyihalash” fanlaridan chuqur bilimga ega bo'lishi;
- darslarda fanlararo va fan ichidagi o'zaro bog'liklikni tashkil qila olishi;
- kasbiy fanlarda odam gavdasiga moslab, moda yo'nalishini e'tiborga olib turli xil zamonaviy modellarni yarata olishi;
- dars jarayonida o'quvchilar diqqatini o'ziga jalb qila olishi;
- har xil sharoitlarda muammolarni to'g'ri hal qilishi;
- turli xil tashkiliy ishlarda, o'quv ustaxonalarida, o'quvchilar ishlab chiqarish korxonalarida uyushtiriladigan amaliyotlarda o'zining bilimi, qobiliyati va imkoniyatini ko'rsata olishi.

Demak, kasb ta'limi o'qituvchilari o'quvchilarga yangi texnika va texnologiya yutuqlaridan axborotlar beruvchi asosiy shaxs xisoblanadi. Ular har tamonlama bilimdon, o'z kasbiga nisbatan iqtidorli inson bo'lishi zarur. Buning uchun bo'lajak o'qituvchi oliyo'quv yurtida o'qish davrida “Umumkasbiy fanlar” va “Ixtisoslik fanlari”dan chuqur bilimlarni egallashi, ularni o'z faoliyatida qo'llay olishi kerak.

Badiiy ta'lim yo'nalishi o'quvchilariga loyihalash– mehnat faoliyati yoki kasb sohasining aniq turini tanlash bilan bog'liq, aniq va ongli ravishda qabul qilinadigan qarorning ifodalanishi bo'lib, o'quvchilar bilan amalga oshiriladigan maqsadga yo'naltirilgan ishlar bilan bevosita bog'liq bo'ladi.

Shunday qilib, badiiy ta'lim yo'nalishi o'quvchilarga dizaynerlik asoslarini o'rgatishni o'quvchida pedagogik faoliyatga bo'lgan ehtiyojni rivojlantiruvchi, unga nisbatan ma'suliyatli hamda ijodiy yondashuvchi, ijtimoiy qadriyatlar motivatsiyasini tarbiyalovchi hamda shaxsga qaratilgan yo'nalish kasb etuvchi jarayonlar alohida tarkibiy qismlarining o'zaro integratsiyasi sifatida qarash mumkin.

Tadqiqotimiz jarayonida “Loyihalash” ixtisoslik fanidan o'quv dasturlari hamda ishchi dasturlarini tahlil qilindi. Tajriba–sinov ishlarini o'tkazish orqali aniqlangan natija “Kasb ta'limi” yo'nalishi kichik mutaxassislarni tayyorlashda kasbiy shakllantirish fanlari va o'qitish soatlari to'g'ri belgilanganligini ko'rsatdi, chunki kiritilgan fanlar bir-birini to'ldiradi. Masalan, odamni yashash tarzi, oilaviy tarkibini o'rganmasdan turib, bu insonga moslab biror buyum chizmasini chizish murakkablik qiladi.

O'quvchilarga o'qitishda zamon talablariga javob beradigan uylar yaratish, shunindek, ularning kontruksiylarini loyihalash, ularni konstruksiyalash, interyerlarni dizaynini yaratish, ya'ni interyer dizayni yechimini to'g'ri hal qilish uchun, loyihalash kabi maxsus fanlar o'rgatiladi.

Mazkur fanlar bir-biri bilan uzviy bog'langan bo'lib, bir-birini to'ldiradi. Natijada biror tikuvchilik buyumini xom ashyo darajasidan zamonaviy buyum ko'rinishiga keltirishda ushbu fanlarning uyg'unlashuvidan foydalaniladi.

O'quvchilarga o'rgatiladigan bilimlar ko'proq amaliy mashg'ulotlardan iboratligi, ularda ijodkorlik, qiziquvchanlik va badiiy didni rivojlantirishga doir ko'nikmalarni shakllantirishga qaratilganligiga alohida e'tibor berish zarur. Yuqorida berilgan ma'lumotlardan shuni xulosa bilish mumkinki, badiiy ta'lim

o'quv yo'nalishi o'quv rejasiga kiritilgan "Loyihalash" fanini o'quvchilar mukammal o'rganishlari va uni amaliyotga tatbiq eta olishlari kerak.

O'quvchilarga shu fanlarning mazmunini yetkazish orqali ulardagi dizaynerlik bilim va ko'nikmalarini shakllantirish zarur.

Respublikada amalga oshirilayotgan ta'limiy islohotlarning bosh maqsadi— barkamol shaxs va malakali mutaxassisni tarbiyalashdan iborat, deb belgilangan bir sharoitda o'quvchilarning kasbiy mahoratini oshirishdao'quvchilarga tikuv buyumlarini konstruktsiyalash asoslarini o'rgatish o'ziga xos ahamiyat kasb etadi. Zero, komil inson qiyofasida nafaqat shaxsiy sifatlar, shu bilan birga kasbiy sifatlar ham aks etishi zarur.

Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va ularni o'tkazish.

O'quv jarayonini tashkil etishning asosiyshakllaridan biri amaliy mashg'ulot. U o'quvchining bilim olish, olingan bilimni puxta o'zlashtirish, darsda faol qatnashishlarini ta'minlaydigan turli –tuman metodlarni qo'llash imkoni kengligi bilan ajralib turadi.

Amaliy mashg'ulot darsi quydagi funktsiyalarni bajaradi:

- o'quvchilarga professional ta'lim berish va tarbiyalash;
- mustaqil ishlash malakasini oshirish;
- mantiqiy fikrlashni o'rgatish;
- o'quvchilarning bilimini nazorat qilish va baholash;
- nazariy olgan bilimlarini amaliyot bilan bog'lash.

Amaliy mashg'ulotga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish quydagi mashg'ulotda ko'rib chiqish mumkin.

I.Kirish.

- salomlashish;
- o'tgan dars mavzusini qisqacha takrorlash;
- yangi mavzuni o'quvchilarga xavola qilish;
- darsdaro'tiladigan mavzuning maqsadini bayon qilish;

II. Dars o'tish.

- mavzuda ko'riladigan asosiy masalalarni bayon etish;
- hayotda ularni qo'llash;
- mashqlar bajarish davomida bilimlarini mustahkamlash.

III. Darsni yakunlash.

- darsda bayon qilingan fikrlarni umumlashtirish;
- darsga xotima yasab o'quvchilarni kelgusida bajarishlari kerak bo'lgan ishlarga yo'naltirish.

Mazkur mavzuni Respublikadagi o'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim muassasalari o'quv dasturlari misolida ko'rib chiqilib, izlanishlar olib borilganda birmuncha kamchiliklar kuzatildi. Umuman dasturda tasviriy san'atning asosiy maqsadi o'quvchilarni estetik didini o'stirish, ijodiyotga, tashabbuskorlikka undash maqsad qilib olingan.

Mazkur "Loyihalash" fanini yoritish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo'llanilishiga alohida e'tibor berilishi lozim.

«Innovatsion texnologiya»lar tushunchasi

Shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda talaba (yoki o'quvchi)larni faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatib kelingan edi. Bunday usul talaba (yoki o'quvchi)larda mustaqil fikrlash, ijodiy izlanish, tashabbuskorlikni so'ndirar edi.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interfaol uslublar (innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalari)dan foydalanib, ta'limning samaradorligini ko'tarishga bo'lgan qiziqish, e'tibor kundan-kunga kuchayib bormoqda. Zamonaviy texnologiyalar qo'llanilgan mashg'ulotlar talaba (yoki o'quvchi)lar egallayotgan bilimlarni o'zlari qidirib topishlariga, mustaqil o'rganib, tahlil qilishlariga, xatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishlariga qaratilgan. O'qituvchi bu jarayonda shaxs va jamoaning rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi, shu bilan bir qatorda, boshqaruvchilik, yo'naltiruvchilik vazifasini bajaradi. Bunday o'quv jarayonida talaba (yoki o'quvchi) asosiy figuraga aylanadi.

Pedagog - olimlarning yillar davomida ta'lim tizimida *Nega o'qitamiz?*

Nimani o'qitamiz? Qanday o'qitamiz? savollariga javob izlash bilan bir qatorda *Qanday qilib samarali va natijali o'qitish mumkin?* - degan savoliga ham javob qidirdilar.

Bu esa, olim va amaliyotchilarni o'quv jarayonini texnologiyalashtirishga, ya'ni o'qitishni ishlab-chiqarishga oid aniq kafolatlangan natija beradigan texnologik jarayonga aylantirishga urinib ko'rish mumkin, degan fikrga olib keldi.

Bunday fikrning tug'ilishi pedagogika fanida yangi pedagogik texnologiya yo'nalishini yuzaga keltirdi.

Bugungi kunda ta'lim muassasalarining o'quv-tarbiyaviy jarayonida pedagogik texnologiyalardan foydalanishga alohida e'tibor berilayotganining asosiy sababi quyidagilardir:

Birinchidan, pedagogik texnologiyalarda shaxsni rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirish imkoniyatining kengligida. «Ta'lim to'g'risida»gi

qonun va «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi»da rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirish masalasiga alohida e'tibor qaratilgan.

Ikkinchidan, pedagogik texnologiyalar o'quv-tarbiya jarayoniga tizimli faoliyat yondashuvini keng joriy etish imkoniyatini beradi.

Uchinchidan, pedagogik texnologiya o'qituvchini ta'lim-tarbiya jarayonining maqsadlaridan boshlab, tashxis tizimini tuzish va bu jarayon kechishini nazorat qilishgacha bo'lgan texnologik zanjirni oldindan loyihalashtirib olishga undaydi.

To'rtinchidan, pedagogik texnologiya yangi vositalar va axborot usullarini qo'llashga asoslanganligi sababli, ularning qo'llanilishi «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» talablarini amalga oshirishni ta'minlaydi.

O'quv-tarbiya jarayonida pedagogik texnologiyalarning to'g'ri joriy etilishi o'qituvchining bu jarayonda asosiy tashkilotchi yoki maslahatchi sifatida faoliyat yuritishiga olib keladi. Bu esa talaba (yoki o'quvchi)dan kŷproq mustaqillikni, ijodni va irodaviy sifatlarni talab etadi.

Har qanday pedagogik texnologiya o'quv-tarbiya jarayonida qo'llanilishi shaxsiy xarakterdan kelib chiqqan holda, talaba (yoki o'quvchini kim o'qitayotganligi va o'qituvchi kimni o'qitayotganiga bo'g'liq.

Pedagogik texnologiya asosida o'tkazilgan mashg'ulotlar yoshlarning muhim hayotiy yutuq va muammolariga o'z munosabatlarini bildirishlariga intilishlarini qondirib, ularni fikrlashga, ŷz nuqtai nazarlarini asoslashga imkoniyat yaratadi.

Hozirgi davrda sodir bo'layotgan innovatsion jarayonlarda ta'lim tizimi oldidagi muammolarni hal etish uchun yangi axborotni o'zlashtirish va o'zlashtirgan bilimlarini o'zlari tomonidan baholashga qodir, zarur qarorlar qabul qiluvchi, mustaqil va erkin fikrlaydigan shaxslar kerak.

Shuning uchun ham, ta'lim muassasalarining o'quv-tarbiyaviy jarayonida zamonaviy o'qitish uslublari-interfaol uslublari, innovatsion texnologiyalarning o'rni va ahamiyati beqiyosdir. Pedagogik texnologiya va ularning ta'limda qo'llanishiga oid bilimlar, tajriba talaba (yoki o'quvchi)larni bilimli va etuk malakaga ega bo'lishlarini ta'minlaydi.

Innovatsiya - yangilik kiritish, yangilik demakdir.

Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda o'qituvchi va talaba (yoki o'quvchi) faoliyatiga yangilik, o'zgarishlar kiritish bo'lib, uni amalga oshirishda asosan interfaol uslublardan foydalaniladi.

Interfaol– o'zaro harakat qilmoq yoki kim bilandir suhbat, muloqot tartibida bo'lishni anglatadi. Boshqacha so'z bilan aytganda, o'qitishning interfaol uslubiyotlari– bilish va kommunikativ faoliyatni tashkil etishning maxsus shakli bo'lib, unda ta'lim oluvchilar bilish jarayoniga jalb qilingan bo'ladilar, ular biladigan va o'ylayotgan narsalarini tushunish va fikrlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Interfaol darslarda o'qituvchining o'rni qisman talaba (yoki o'quvchi)larning faoliyatini dars maqsadlariga erishishga yo'naltirishga olib keladi.

Pedagogik texnologiya masalalarini va muammolarini o'rganayotgan ba'zi o'qituvchilar, tadqiqotchilar va amaliyotchilarning fikricha, pedagogik texnologiya - faqat axborot texnologiyasi bilan bog'liq hamda o'qitish jarayonida qo'llanishi zarur bo'lgan o'qitishning texnik vositalari, kompyuter, proyektor yoki boshqa texnik vositalar. Bizning fikrimizcha, pedagogik texnologiyaning eng asosiy negizi-o'qituvchi va talaba (yoki o'quvchi)ning belgilangan maqsaddan kafolatlangan natijaga hamkorlikda erishishlari uchun tanlagan texnologiyalariga bog'liq. O'qitish jarayonida, maqsad bo'yicha kafolatlangan natijaga erishishda qo'llaniladigan har bir ta'lim texnologiyasi o'qituvchi va talaba (yoki o'quvchi) o'rtasida hamkorlik faoliyatini tashkil eta olsa, har ikkalasi ijobiy natijaga erisha olsa, o'quv jarayonida talaba (yoki o'quvchi)lar mustaqil fikrlab, ijodiy ishlab,

izlanib, tahlil etib, o'zlari xulosa qila olsalar, o'zlariga, guruhga, guruh esa ularga baho bera olsa, o'qituvchi esa ularning bunday faoliyatlari uchun imkoniyat va sharoit yarata olsa, bizning fikrimizcha, ana shu – o'qitish jarayonining asosi hisoblanadi. Har bir dars, mavzu, o'quv predmetining o'ziga xos texnologiyasi bor. O'quv jarayonidagi pedagogik texnologiya - bu aniq ketma-ketlikdagi yaxlit jarayon bo'lib, u talaba (yoki o'quvchi)ning ehtiyojidan kelib chiqqan holda bir maqsadga yo'naltirilgan, oldindan puxta loyihalashtirilgan va kafolatlangan natija berishiga qaratilgan pedagogik jarayondir.

Pedagogik maqsadning amalga oshishi va kafolatlangan natijaga erishish o'qituvchi va talaba (yoki o'quvchi)ning hamkorlikdagi faoliyati, ular qo'ygan maqsad, tanlagan mazmun, uslub, shakl, vositaga, ya'ni texnologiyaga bog'liq.

O'qituvchi va talaba (yoki o'quvchi)ning maqsaddan natijaga erishishida qanday texnologiyani tanlashlari ular ixtiyorida, chunki har ikkala tomonning asosiy maqsadi aniq natijaga erishishga qaratilgan bo'lib, bunda talaba (yoki o'quvchi)larning bilim saviyasi, guruh xarakteri, sharoitga qarab, ishlatiladigan texnologiya tanlanadi. Masalan, natijaga erishish uchun balki, kompyuter bilan ishlash lozimdir, balki film (yoki tarqatma material, chizma va plakat, axborot texnologiyasi, turli adabiyotlar) kerak bo'lar. Bularning hammasi o'qituvchi va talaba (yoki o'quvchi)larga bog'liq.

Shu bilan birga o'quv jarayonini oldindan loyihalashtirish zarur. Bu jarayonda o'qituvchi o'quv predmetining o'ziga xos tomonini, joy va sharoitni, eng asosiysi, talaba (yoki o'quvchi)larning imkoniyati va ehtiyojini va hamkorlikdagi faoliyatni tashkil eta olishini hisobga olishi kerak. Shundagina, kerakli kafolatlangan natijaga erishish mumkin. qisqacha aytganda, talaba (yoki o'quvchi)ni ta'limning markaziga olib chiqish kerak.

Bizning bitiruv malakaviy ishimizning keyingi bandlarida yuqoridagi kamchilik va taklif-tavsiyalarni hisobga olgan holda fanning “Dala hovli umumiy

xonasining inter'yer loyihasini loyihalash"mavzusini loyihasini va o'qitish metodlarini ishlab chiqamiz .

Jahon hamjamiyati sari zalvorli, asrlarga teng keladigan muhim yo'lni bosib o'tgan mustaqil Respublikamiz uchun yuqori malakali, ixtisosli, mehnat bozorida raqobatdosh kichik mutaxassis kadrlar tayyorlash muammosi dolzarb vazifalaridan biridir.

Mustaqillik yillarida har bir sohada bo'lgani kabi, dizayn san'ati sohasida ham chuqur islohotlar o'tkazilmoqda. Bozor iqtisodiyotida boshqarishning yangi shartlari maxsulot sifatiga yangi talab qo'ymoqda. Yuqori sifatli dizayn yaratish, ta'minlash va rejalashtirish, zamonaviy baholash usullari va sifat ko'rsatkichlarining standartlari bo'yicha bilimni talab etadi.

Ta'lim jarayonida o'quvchilarda yuksak estetik didni shakllantirishga, hozirgi badiiy tamoyillarni to'g'ri anglatishga, yuksak axloqiy sifatlarni hosil qilishga alohida e'tibor qaratiladi, ularda o'zlari tanlagan kasbga muhabbat uyg'otiladi, ijodiy mehnatga rag'bat xosil qilinadi.

Dars paytida o'quvchilar olgan nazariy bilimlar amaliy ishlar bilan mustahkamlanadi. Nazariy mashg'ulotlar paytida o'quvchilar ba'zi ma'lumotlarni daftariga qayd etib boradi. Darslarda fotosuratlar, ko'rgazmali qurollardan foydalaniladi.

O'quvchilarni olayotgan bilim, malaka va ko'nikmalari ballar asosida doimiy baholab boriladi. Yakuniy baho semestr oxirida o'quvchi bajargan ish ko'rigi natajasiga ko'ra qo'yiladi.

Fanning maqsad va vazifalari

O'zbekistan Respublikasi oldida turgan eng muhim vazifalaridan biri - aholini sifatli hamda bejirim dizayn maxsulotlari bilan ta'minlashdan iborat. Inter'erni loyixalash fani inter'erni loyihalovchi dizaynerlarni tayyorlashda muxum o'rin egallaydi. Ishlatiladigan ashyo va materialaridan, to'g'ri

foydalanish, inter'er maketlarini yaratish, tuzilish xossalari va shu xossalarni o'rganishda ishlatiladigan uslub va asbob-uskunalaridan foydalanishni o'rgatadi.

Inter'er yaratishda ishlatiladigan materialardan samarali foydalanish va yuqori sifatli inter'erni loyihalash uchun inter'erni loyihalovchi dizaynerlar bu materialarni xossalari, bo'yoqlar xilini va turlarini yaxshi bilishlari lozim. Materiallar xossalari, ular qanday ashyodan tayyorlanganligiga, materiallarning tuzilishi va ularga qanday pardozi berganligiga bog'liq.

Fanni o'rganish natijasida o'quvchilar quyidagi ko'nikmalarga ega bo'lishlari kerak:

Inter'erni loyihalash fanini o'rganish borasida o'quvchilar inter'er dizayni tarixi haqida tushuncha ega bo'lishi, o'z kasbi bo'yicha bilimlarini chuqurlashtirishi, dastgohlardan foydalanishni, texnika xavfsizligi va yong'indan saqlash qoidalariga rioya qilishni, ilg'or texnologik vositalarini, moslamalarini qo'llay olishni, zamonaviy inter'er loyihalashtirishni, maketlarni shakllantirish, rang berish va ishni yakunlashni bilishi kerak. Ushbu amaliyotda olgan bilim va ko'nikmalari kelajakda inter'er dizayneri sanoatini rivojlantirishda, aholini sifatli inter'er loyihalari bilan ta'minlashda kasbiy ish - xarakat usullaridan maqsadga muvofiq maksimal darajada aniq, tez va malakali foydalanishda qo'l keladi.

Baholash tizimi

O'quvchilarni bilimi, ko'nikma va malakalarini baholash Oliy va O'rta maxsus ta'lim vazirligi, O'rta maxsus, kasb-xunar ta'limi markazi tomonidan tasdiqlangan "Akademik litsey va kasb-xunar kollejlari o'quvchilarning bilimi, ko'nikma va malakalarini nazorat qilishning reyting tizimi to'g'risida"gi Nizom asosida amalga oshiriladi.

Pedagogik jarayon natijalari test usuli amaliy malakaviy ishi, reyting tizimi, o'quvchining bilim va ko'nikmasini nazorat etish orqali baholanadi.

Amaliy mashg'ulotlarini tashkil etish inter'erni loyihalash fanini o'rganish borasida amaliy mashg'ulotlar "inter'erni loiyxalash" ustaxonasida amalga oshiriladi. Har bir o'quvchi uchun alohida "rassomlar uchun stol" uning ustida maxsus "proekt uchun mol'bert" bo'lishi zarur. O'quvchilarda "proektlar uchun maxsus uskunalar to'plami" (gotoval'nya), chizma qalamlar to'plami "konstruktor", kanselyar pichoq, maxsus chizg'ichlar - reysshina, uchburchak va to'g'ri burchakli chizgich (30 sm, 50 sm, 100 sm), maxsus qog'ozlar - vatman va torshon, xromerzas, fomeks, guash' to'plami, rangli qog'oz "Sankt - Peterburg" akvarel bo'yok; to'plami, "Belka" mo'yqalamlar to'plami (№1, 2, Z..L0), AZ format, planshet 60x45 o'lchamli va b.

Fanning o'quv rejadagi boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi, uslubiy jihatidan uzviyligi va ketma-ketligi. Loyihalash fanini o'rganish borasida o'quvchilar turli fanlar bilan uzviy bog'liqligini bilishi kerak. Loyihalash fanini avvalambor "perspektiva" fani bilan bog'liq, chunki loyihalar aynan perspektiv qoidalarga amal qilgan holda bajariladi. Loyihalash fanini o'rganishda matematika, fizika va ximiya fanlar bilan uzviy bog'liqlikda o'tiladi, chunki har bir mebel jihozi o'z o'lchamlariga, fizik va ximik xossalariga ega. Rang berish usullari bevosita "rangtasvir" faniga suyanadi.

Fanni o'qitishda foydalaniladigan zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar. Inter'erni loyihalash fanini o'rgatishda o'qituvchi quyidagi zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalardan foydalanishi kerak:

1.O'quvchilar bilan baxs - munozara, savol - javob, viktorina - darsi, dars - leksiya, "insert", "balik", test usuli va boshqalar;

2.Jihozlar, inventar'lar, dastgohlar.

3.Didaktik materiallar va texnik vositalar:

- kompyuter uchun STX displey sistemasi va multimedia, skaner (ko'chma holatda ishlatiladi);

-mavzu buyicha disklar;

-slaydlar;

4. O'quv-ko'rgazmali qurollar, O'quv dasturlari bo'yicha plakatlar.

Fan dasturining informatsion - uslubiy ta'minotida ma'ruza, amaliy mashg'ulot, mustaqil ish mashg'ulotlar, adabiyotlar, qo'shimcha adabiyotlar, ta'limning zamonaviy metodlari, zamonaviy va axborot - kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalaniladi.

Fan dasturining informatsion - uslubiy ta'minotida ma'ruza, amaliy mashg'ulot, yakka tartibdagi mashg'ulotlar, adabiyotlar, qo'shimcha adabiyotlar, ta'limning zamonaviy metodlari, zamonaviy va axborot - kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalaniladi.

3.2 “Dala hovli umumiy xonasining inter'yer loyahasini loyihalash” darsini ma'lum texnologiya asosida tashkil etish va uning samaradorligi.

Mavzu: “Loyihalash” darsining “Dala hovli umumiy xonasining inter'yer loyahasini loyihalash” mavzusi darsini loyihalash.

Reja:

1. Dala hovlining umumiy xonasi, asosiy uslublar tasnifi.
2. Taniqli dizayn ustaxonalarining ishlari tahlili. “Namuna va xato” metodi orqali o'quvchilardan namunalar haqida fikrlarni tahlili.
3. Olingan ma'lumotlar asosida umumiy xona eskizi klauzura jarayoni.
4. Mavzu bo'yicha yakuniy xulosalarning bayoni va eskizlarni baholash.

Zamonaviy dizaynda mehmonxona o'zining mehmonlarni kutish uchun qo'llanilish vazifasini yo'qotib bormoqda. Umumiy xona hajmi bo'yicha, odatda,

eng katta xona bo'lib yemakxona, shuningdek, xordiq chiqarish: dam olish, televizor tomosha qilish, ovqat tanovvul qilish, mehmon kutish va hatto, uxlash uchun ham qo'llanilishi mumkin.

Qulay sharoit yaratish uchun umumiy xonani zonalarga bo'lib tashkillashtirish tavsiya qilinadi. Umumiy xonada jihozlarning soni minimal bo'lib, ularning qo'llanilish vazifasi maksimal bolishi kerak. Xonaning dizaynida oilaning tarkibi, qiziqishlari, ijodiy yaratuvchanligi va individualligi namoyon bo'ladi.

Xonaning eng tinch va alohida joyini dam olish zonasi uchun ajratish maqsadga muvofiq bo'ladi. Dam olish zonasining asosiy jihozlari divan, kreslo, javonlar, kitob javonlari, bar, jurnal stoli kabilar hisoblanadi. Dam olish zonasida televizor va radioapparatura ham joylashtiriladi. ular mahsus tumbada, o'z moslamasida yoki jihozlarga o'rnatilishi mumkin. Joylashtirish balandligi 30-75 sm, ekranning tomoshabinlardan minimal uzoqligi kamida 2 metr bo'lishi kerak, optimal uzoqlik televizorning diagonaliga ko'ra hisoblanadi.

Ovqatlanish stolini xonaning markaziga joylashtirish tavsiya etilmaydi, chunki bu maydondan oqilona foydalanishga halaqit beradi. Stolni devorlarning biriga yaqin qilib joylashtirish maqsadga muvofiq. Uncha katta bo'lmagan umumiy xonalarda yig'ma ochilib yopilish imkoniga ega stollardan foydalanish zarur. Stolni joylashtirayotganda stol va devor orasidagi masofa 75 smdan kam bo'lishi kerak emasligini e'tiborga olish darkor. Dasturxon atrofida esa har bir odamga kamida 60sm joy ajratilishi kerak.

Agar uyda bolalar uchun mo'ljallangan xona bo'lmasa umumiy xonada bolalar uchun ham burchak ajratish kerak bo'ladi. Burchakda bolalarning o'yinchoqlari kitoblari uchun joy va o'yin o'ynash uchun maydon kerak bo'ladi. Bu zonani gilam bilan ajratish mumkin.

Xonaning shinamligi va qulayligi mebel va jihozlarning xarakteriga bog'liq bo'ladi. Mebel va jihozlarning uslubiy variantlari turli xil bo'lishi mumkin.

Korpusli mebelning neytral bo'lishi, yumshoq mebelning turli rang va shaklda bo'lishiga imkon yaratadi.

Ranglar gammasi insonning psixologik holatiga ta'sir ko'rsatadi: rang insonni tinchlantirishi va aksincha asabiylashtirishi mumkin. Yosh avlod yorqin, devorga nisbatan contrast tonda bo'lgan mebel, gilamlarni afzal ko'rishadi.

Umumiy xonani ko'z bilan hajmiy qabul qilishda rang katta ro'l o'ynaydi. Issiq ranglar (sariq, olov rang, qizil) qarayotgan odamga yaqinlashish hisini beradi va xona visual kichraygandek tuyuladi. Sovuq ranglar(moviy, kul rang, ko'k) esa aksincha visual uzoqlashtiradi va xona kengroq tuyuladi.

Rangdan oqilona goydalangan holda xonaning arxitekturaviy kamchiliklarini tog'rilash mumkin bo'ladi. Masalan, xona tor va uzun bo'lsa, yon devorlarni sovuq yorqin tusga, qisqa tomonini esa huddi shu rangning to'qroq va quyuqroq tusiga bo'yash maqsadga muvofiq bo'ladi.

Umumiy xonaning interyerini yaratishda yorug'lik texnikasi katta yordam berishi mumkin. Yoritgichlar yordamida xonaning psixologik iqlimini turli tuman qilib yaratish mumkin: "salqin" yoki "issiq", bayramona yoki kundalik. Turli xil yoritkichlar yordamida interyerining kamchiliklarini berkitish va yutuqlariga urg'u berish mumkin.

Yoritkichlarning xarakteri va dizayni umumiy xonaning hajmiy-fazoviy muhiti bilan uyg'unlikda bo'lishi kerak. Agar xona katta bo'lsa, shiftning markazida joylashgan lyustraning o'zi xonani yetarli darajada yoritib bermasligi mumkin. Agar xonaning balandligi 2,5 metr bo'lsa lyustra insonda noqulaylik tuyg'usini uyg'otishi mumkin. bradan rashqari barcha yoritkichlarni joyi o'zgaradigan qilish mumkin.

Interyerni yaratayotganda, mavzu bo'yicha ma'lumotlar yig'ish va ularni tahlil qilish muhim o'rin egallaydi. Hozirda dunyoda ko'plab dizayn maktablari va ustaxonalari bo'lib, ularning har biri o'z yo'nalishi va uslubiga ega. Arxitektura va

dizayn yo'nalishida eng yuqori reytingni Massachusetts texnologik instituti egallaydi. Bu bilim yurti talabalarining ishlari g'oyalarning noodatiyligi va yangiliklarga boyligi bilan ajralib turadi.

Shuningdek, Buyuk Britaniyaning Bartlett arxitektura maktabi va Kembridj universiteti, AQSHning Kaliforniya va Garvard universitetlari, Gollandiyadagi Delfta universitetining talabalari va bitiruvchilarining ishlari ham e'tiborga loyiq.

Klauzura – bu o'quv mashqlarining bir turi bo'lib, unga loyihaviy eskizlash va ijodiy qobiliyatni rivojlantirishga yo'naltiruvchi jarayonlar xosdir. O'quv jarayonida klauzura tasavvurni, obrazli fikrlashni, hayolni, kompozitsion qobiliyatni, ijodiy g'oyalarni maket va grafikada aks ettirish malakalarini rivojlantirish uchun xizmat qiladi. XVI asrdan boshlab klauzura deb 2 soatdan 6 soatga mo'ljallangan arxitektura, dizayn va badiiy maktablarda keng tarqalgan ijodiy topshiriqlar atala boshladi. Ilk Arxitektura va badiit akademiyalarda bir necha fakultetlar: arxitektura, rassomlik, haykaltaroshlik, modifikatsiya birlashgan edi. Har bir fakultetda o'z maxsus darslari bo'lgan bo'lsada, chizma tasvir, chizmachilik, rang tasvir, haykaltaroshlik darslari umumiy dastur bo'yicha o'tilgan. talaba-arxitektorlarning ixtisosligi shundan iborat ediki, qalam tasvir va chizmachilik ko'nikmalarini egallagan sari har bir talabaga shaxsit topshiriq berilgan, undan tashqari talaba o'z professorining loyiha buyurtmalarini bajarishida ham qatnashgan. Bunday loyiha ustaxonalarida do'stlik va o'zaro yordam kayfiyati hukm surgan, yuqori va quyi bosqich talabalari birgalikda chizma, eskiz, arxitekturaviy detall shablonlari, arxitektura ustalarining chizmalarini nusxasini bajarishda ishtirok etishgan. Bu jarayonda talabalarning umumiy jamoasida o'qituvchiga har bir talabaga alohida baho qo'yish qiyin edi, chunki kattalar kichiklarga yordam berar, mehnatkashlar dangasalarining kamchiliklarini to'ldirar edi. Semestr oxitida har bir talabaning bilimiga yarasha baho qo'yish muammosi kelib chiqardi. Ana shunday holatlatda baholashning yangi usuli paydo bo'ldi, talabalarga mustaqil grafik, kompozitsion, chizma va shu kabi topshiriqlarning berilishi orqali baholanadigan bo'ldi. Har bir talaba alohida xonaga qulflanar

(“klauso” italyan tilidan qulf) va alohida berilgan topshiriqni bajarishi kerak bo’lardi. Amerika maktablarida bu jarayon “sharaban” deb atalar edi. shunday qilib klauzura paydo bo’lar edi.

“Klauzura”- 4-6 soat mustaqil ish natijasida o’z ijodiy g’oyasini aks ettirib beruvchi grafik yoki kompozitsion ish. Keyinchalik klauzura katta auditoriyalarda olib borildi, bunda guruhning ilmiy salohiyati tekshirilar va baholanar edi. Ish jarayoni akademiyaning maxsus o’qituvchilarining kuzatuvi ostida bo’lib o’tgan, o’qituvchilar talabalarning mustaqil ishlashini nazorat qilganlar, talabalarning o’zaro gaplashish, fikr almashinishi yoki bir-biriga yordam berishi taqiqlangan. Klauzura metodi Fransiya, Germaniya, Angliya, Shvetsiya akademik matkablarida ijodiy iqtidorni baholashning umume’tirof etilgan usullaridan biriga aylandi. O’zbekistonda ham bu usuldan keng foydalaniladi.

O’quvchilarga umumiy xonani eskizlash, klauzura chizish uchun 60 daqiqa vaqt beriladi. O’quvchilar mustaqil holda oz eskizlarini bajaradilar. Bir soat vaqt o’tgandan so’ng o’quvchilar eskizlarini topshiradilar. O’qituvchi eskizlarni tahlil qiladi, xato va kamchiliklarini tahlil qiladi, kelasi darsga vazifa beradi.

Amaliy mashg'ulotning texnologik xaritasi

Amaliy mashg'ulot mavzusi: Dala hovli umumiy xonasini loyihasini eskizlash

Faoliyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	Pedagog	O'quvchilar
1-bosqich Kirish (10 daqiqa)	1.1 Dala hovli umumiy xonasi, asosiy uslublar haqida ma'lumot beradi.	1.1 Eshitadilar va yangi ma'lumotlarni yozib oladilar.
2-bosqich Asosiy (60 daqiqa)	2.1 Taniqli dizayn ustaxonalari va dizaynerlarning ishlari namoyish qilinadi, o'quvchilardan dala hovli interyerlari bo'yicha assostiatsiyalar so'raladi	2.1 Eshitadilar, ko'radilar va yozib oladilar. Savollarga javob beradilar.
	2.2 "Namuna va xato" metodi orqali o'quvchilardan namunalar haqida fikrlari so'raladi.	2.2 Savollarga javob beradilar.
	2.3 O'quvchilar olgan ma'lumotlar asosida umumiy xona eskizini klauzura qilib chizadilar.	2.3 Ko'rgazmali qurollar va bilimlar asosida eskizlashni o'rganadilar.
3-bosqich Yakuniy (10 daqiqa)	3.1 Mavzu bo'yicha yakuniy xulosalarni aytadi. Mavzu bo'yicha bajarilgan eskizlarni baholaydi. 3.2 Talabalardan o'z g'oyalarini asosiy mohiyati nimadan iboratligini so'raydi.	3.1 O'qituvchiga savol beradi. Savollarga javob beradi. 3.2 Yaratgan eskizining asosiy konsepsiyasi, qulayligi, estetik o'ziga xosligi va qanday uslubda ekanligi haqida ma'lumot beradi.

Amaliy mashg'ulotni o'qitish texnologiyasi

Vaqt- 2 soat	O'quvchilar soni 8-11 nafar
O'quv mashg'ulotining shakli	Amaliy
O'quv mashg'ulotining rejasi	1. Umumiy xona turlari va vazifasi haqida ma'lumot berish. 2. Umumiy xonaning asosiy me'yoriy o'lchamlari to'g'risida axborot berish 3. Umumiy xona asosiy uslublari va qo'llaniladigan materiallarni tushuntirish
O'quv mashg'ulotining maqsadi	Talabalarda dala hovli interyerini loyihalash bo'yicha bilim, ko'nikma va malaka hosil qilish.
Pedagogik vazifalar Insonlar uchun qulay bo'lgan interyer yaratishning usullarini o'rganish Jihozlarning konstruktiv jihatdan mustahkam bo'lishini o'rgatish Interyerning estetik ko'rinishi va elementlarning o'zaro uyg'unlikda bo'lishini ta'minlashni o'rgatish	O'quv faoliyatining natijalari O'quvchilar insonlar uchun qulay bo'lgan interyer yaratishni o'rganadilar. Jihozlarning asosiy konstruksiyalarini o'rganadilar. Go'zallik bilan qulaylikning uyg'unlikda bo'lishini organadilar.
O'qitish uslubi va texnikasi	So'z yordamida; Amaliy ; Muammoli-izlanishli(aqliy hujum, Induktiv,Assotsiatsiyalat metodi, "Namuna va xato" metodi Klauzura metodi
O'qitish vositalari	Nisbiy belgilar yordamida predmet va hodisalar haqida ma'lumot beruvchi

	ta'lim vositalari (chizmalar, o'quv kitoblari); Illustrativ materiallar;
O'qitish shakli	Individual va guruhga konsultatsiya berish; Talabalarning mustaqil ijodiy ishi;
O'qitish shart-sharoitlari	Amaliy mashg'ulot uchun mo'ljallangan ustaxona
Monitoring va baholash	Amaliy ishlar ko'rigi, savol-javob.

Xulosa

Dala hovlilarning ilk namunalari qachondan boshlab qurila boshlaganligi va ularning ko'rinishi qanday bo'lganligini aniq aytish qiyin. Insonlarning hayot kechirish tarzi yaxshilanganda, bo'sh vaqtini shahar sharoitidan chiqib o'tkazish imkoniyati tug'ilganda dala hovlilar qurila boshlagan. Dala hovli binosi vazifasiga ko'ra har xil binolar ahamiyatiga ega. Bu binolar har qanday vaqtda ham jamiyat uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan. dala hovlilarning ko'rinishi asrlar davomida o'zgarib turdi, biroq mohiyat va mazmuni shundayligicha qoldi.

Dala hovli binosining rivojlanish shakli shuni ko'rsatadiki, dala hovlining ushbu ko'rinishi jamiyat hayotining ko'rinishi bilan chambarchas bog'liq. Uning gullab yashnagan davrida binolar murakkab va boy shakliga ega bo'lib, ushbu rivojlanishning yagona shakli bo'lib keladi.. Mavzuning dolzarbligi shundaki, har bir inson hayoti davomida ishlash uchun o'ziga munosib shart-sharoitlar yaratar ekan, u bilan bir qatorda dam olishni ham xayoldan qochirmaydi.

O'zbekiston mustaqillikka erishgandan so'ng davlatning barcha sohalarida tubdan o'zgarishlar yuz berdi. Aholining yashash tarzi o'zgardi. Mustaqillik insonlarga mustaqil fikrlash, o'z nuqtai nazari va fikrlarini erkin namoyon eta olish imkonini berdi. Bu shaharsozlikda ham o'z aksini topdi.

Turar-joy binolari tipologik rejalar asosida, shuningdek, yangi g'oyalar aks etgan rejalar asosida ham qurila boshladi. Bitiruv malakaviy ishini olib borishda qurilish sohasida so'nggi o'n yillik ichida to'plangan tajriba, bizning sharoit uchun eng mos yechimlarni ishlab chiqish maqsadida tadqiq va tahlil qilish talab etildi.

Ayniqsa, Respublikamizning mustaqillikka erishganidan so'ng Prezidentimiz I.A. Karimovni inson manfa'atlarini himoya qilishva uni yashash uchun shart-sharoitlarini ta'minlash to'g'risidagi say-harakatlari sababli dala hovli loyiha va qurilishlariga e'tibor kuchaydi. Dala hovli loyihasining me'moriy yechimi yuqori darajada bajarilganiga qarab, insonlarda yashash hoxishi ortib boradi. Bunda eng katta e'tiborni tarx qismini loyihasiga qaratilishi shart.

Loyiha qurilishidan oldin undagi muammolarni ko'ra bilish kerak. Shundagina yo'l qo'yilgan xatolarni tuzatish imkoni bo'ladi. Bunday muammolar bilan buyuk arxitektorlar, dizaynerlar, konstruktorlar, dekoratlar shug'ullanib kelmoqdalar. Shunday qilib dala hovli loyihasida uning poydevoridan boshlab, katta noo'rin harajatlarni bartaraf etish, nafaqat chet el mamlakatlarida balki bizning O'zbekistonimizda ham dolzarb bo'lib qoldi.

Qo'yilgan maqsadga to'laqonli erishish uchun quyidagi fikrlarga e'tibor qaratishimiz kerak:

1. Dala hovli loyihalari va talablari va tayyorlangan arxitektura loyihasi bilan tanishish.
2. Dala hovli ichkarisidagi xonalarni bir-biridan vazifasi va tuzilishiga ko'ra ajrata olish.
3. Loyiha quriladigan hudud va uning atrofidagi landshaft bilan tanishib chiqish.
4. Dala hovli loyihalarini tarixi bilan tanishish va undagi o'zgarishlarni tahlil qilish.
5. Zamonaviy arxitektura konseptsiyasini o'rganish.
6. Dala hovli loyihalari bilan Respublikamiz va chet elda loyihalashtirilgan dala hovli loyihalari bilan tanishib chiqish.

Dizayn yo'nalishidagi kasb – hunar kollejlarining interyer dizayni yo'nalishining loyihalash fanidan “Dala hovli umumiy xonasining inter'yer loyihasini loyihalash” mavzusi bo'yicha o'qitish metodikasini ishlab chiqishda quyidagilarga e'tibor berish lozimligi ilmiy asoslandi:

- umumkasbiy va ixtisoslik fanlari bo'yicha bilimlarni o'zlashtirish, mavzu bo'yicha bo'lajak mutaxassisning ijodiy ko'nikma va tajribalarni shakllantirish, boshqa fanlar bilan o'zaro aloqadorlik, texnologik jarayonlarini egallash;

- umumiy mehnat madaniyatiga oid tarbiya, shuningdek, ijtimoiy foydali kasblar bilan tanishish;
- Ijodiy tafakkurni, kasbiy iqtidorni, jismoniy rivojlanish va vaqtni qadrlash xislatlarini shakllantirish va h.k.

O'quv maqsadlarining asosiy kategoriyalari texnologik jarayonlar va texnik ob'ektlarni qo'llashda, ta'lim jarayonidagi ko'rinishlarni ochib beradi.

Ishlab chiqilgan metodika asosida ta'lim jarayonini tashkil etish shakllari sifatida dizayn yo'nalishidagi kasb-hunar kollejlaridagi bo'lajak mutaxassislarning kichik guruhlarga bo'linib ishlashning ta'lim olish jarayonidagi ko'rinishlari ilmiy asoslandi.

Ta'limni tashkil etish modeli ishlab chiqildi, shuningdek, dizayn yo'nalishidagi kasb – hunar kollejlaridagi bo'lajak mutaxassislarning mavzuga mos mashg'ulotlarni tashkil etish hamda ularni bajarishlari mumkin bo'lgan umumkasbiy ko'nikma, malakalari o'rganib chiqildi.

Interyerni loyihalash fanning “Dala hovli umumiy xonasining inter'yer loyihasini loyihalash” mavzusi bo'yicha klauzura va eskizlarni yaratilish jarayonini aks ettiruvchi amaliy mashg'ulot xaritasi tayyorlandi .

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, O'zbekiston mustaqillikka erishgach aholining turmush tarzining yaxshilanishi turar joy binolarini xalq yashash tarziga, an'alariga moslab shu bilan birga zamonaviy texnologiya va qurilish materiallaridan foydalanib loyihalashni taqozo etmoqda. Har bir loyihani ishlashda o'quvchilarda millat tarixi, odatlarini o'rgangan holda yaratish malakasini hosil qilish malakaviy ishning asosiy maqsadini tashkil etadi.

Shundagina kasb-hunar bilim yurtini tamomlagan har bir o'quvchining kelajakda yaratgan loyihalari millatimizni butun dunyo qatoridagi buyuk millat sifatida salohiyatini va o'rnini yuqori ekanligini ko'rsatib bera oladi.

Mamlakatimiz kelajagi uchun O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisning IX sessiyasida qabul qilingan Kadrlar tayyorlash milliy dasturning amalga oshirilishi

juda muhim ahamiyatga egadir. Chunki ta'lim-tarbiya-ong mahsuli, lekin ayni vaqtda ong darajasi va uning rivojini ham belgilaydigan omildir.

Eng asosiy maqsad zamonaviy dizayn o'qituvchisi orqali o'quvchi, yoshlarimizdagi qobiliyat hamda imkoniyatlarni aniqlab, ularni to'g'ri shakllantirish va yuzaga chiqarish hamda inter'er dizayni pedagogikasining o'ziga xos murakkabliklarini tushunib, uning nozik qirralarini o'quvchi va yoshlarga ulashish mahoratiga ega bo'la oladigan ustozlarni yetishtirib chiqarish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 1992. 46 b.
2. Karimov I.A. “Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori”. – T.: Sharq, 1997. – 64 b.
3. Karimov I.A. “Yuksak malakali mutaxxassislar – taraqqiyot omili”. – T.: O'zbekiston, 1995. – 32 b.
4. Karimov I.A. “O'zbekiston XXI asrga intilmoqda” – T.: O'zbekiston, 1999. – 48 b.
5. Karimov I.A. “O'zbekistonning o'z istiqlol va taraqqiyot yo'li” – T.: O'zbekiston, 1998. – 78 b.
6. Вейнари “Рангшунослик „
7. Nozilov D.A. “Markaziy Osiyo me'morchiligi” – T., 2005
8. Nozilov D.A. “Xalq me'morchiligi”, - T., 1982
9. Тимонова Н. „Интерьер дизайн“ – М. Россия. 2001
10. Abdullayeva K.M. “Maxsus fanlarni o'qitishda bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini shakllantirishning metodik asoslari” Diss. ... ped. Fan. Nom.-Toshkent: 2006. -182 b.
11. Azizxodjayev N.N. “Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat” O'quv qo'llanma. – Toshkent: TDPU, 2003 – 174 b.
12. maktab o'qituvchisining psixologiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 1999. -29 b.
13. Yo'ldoshev J.G. Usmonov. S.A. “Pedagogik texnologiya asoslari” –T.: O'qituvchi. 2004. -102 b.
14. Muslimov N.A. “Bo'lajak lasb ta'lim o'qituvchilarini kasbiy shakllantirish” Monografiya. – T.: Fan, 2004. -128 b.
15. Muslimov N.A. Quysinov O.A. “Kasb ta'limi yo'nalishi bakalavrlarini tayyorlashda mustaqil ta'limning ahamiyati” // Maktab va hayot. – Toshkent, 2004. № 1. – B. 18-20.
16. Muslimov N.A. Quysinov O.A. “Kasb ta'lim o'qituvchilarini tayyorlashda mustaqil ta'limni tashkil etish” Metodik qo'llanma. – t.: TDPU, 2006. -46 b.
17. Muslimov N.A. Sharipov Sh.S. Quysinov O.A. “O'rta maxsus kasb hunar va

oily ta'lim integratsiyasi" Matodik qo'llanma. T.: Nizomiy nomidagi TDPU. 2006.- 47 b.

18. Rajabova S.F. "Kasb-hunar kolleji o'qituvchisining kasbiy maxoratini oshirishning tashkiliy- pedagogik asoslari" / malaka oshirish jarayonida/ : Avtoref. Dis. Ped.fan.nom.-T.: 2004.-23 b.
19. Saidaxmedov N. "Yangi pedogogik texnologiyalar" – Toshkent: Moliya, 2003-172 b.
20. Sharipov Sh.S. "Talabalar ixtirochilik ijodkorligini shakllantirishining pedagogik sharoitlari " (Mehnat va kasb ta'limi fakultetlari misolida): Dis. ... ped.fan.nom.-T.: 2000.-205 b.
21. Internet tarmoqlaridan:
<http://www.istedod.uz>
<http://www.pedagog.uzhttp>
[http://www.Abdugodirov.pbnet.](http://www.Abdugodirov.pbnet)
<http://www.3ddd.ru>
<http://www.render.ru>
<http://www.google.ru>
22. Jurnallar: «Красивые дома», «Лучшие интерьеры».